

Aktuality Zväzu

Ročník XXV. ~ Číslo III
November 2016
ISSN 1338 – 7960

Pokojné prežitie vianočných
sviatok a úspešný rok 2017
praje

redakcia časopisu
Aktuality zväzu

Príhovor predsedu

Obsah

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

súčasnú dobu je poznamenanú najmä rokovaním o KZVS na rok 2017 a pripomienkovaním Návrhu cieľov Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania – UČIACE SA SLOVENSKO.

Rokovania o KZVS nie sú zatiaľ ukončené, problémom je nedohoda o zvýšení platových taríf pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov regionálneho školstva a učiteľov VŠ, ako aj nepedagogických zamestnancov. Predpokladáme, že ak dôjde k dohode, je možné KZVS podpísať ešte tento mesiac, ak nie, nebudeme môcť KZVS podpísať. O ďalšom postupe rozhodne rada OZ PŠaV.

Je potrebné, aby vláda SR urýchlila proces zmeny ohodnotenia nepedagogických zamestnancov, ktorých platy sú väčšinou pod minimálnou mzdou, ale aj platy pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov, učiteľov vysokých škôl a vedecko-výskumných pracovníkov na vysokých školách a pracovníkov v priamo riadených organizáciách.

Zamestnanosť je podmienená demografickým vývojom. Vieme, že viac detí je oproti predchádzajúcim rokom v materských školách a na I. stupni základných škôl. Kríza zamestnanosti stále pretrváva na stredných školách a na vysokých školách. Pre zaujímavosť uvádzame prepočítaný evidenčný počet zamestnancov:

	počet k 30. 9. 2015	počet k 30. 9. 2016	rozdiel
Obce – základné školy a školské zariadenia	78 820	79 879	+ 1 059
Súkromné školy	5 937	6 443	+ 506
Cirkevné školy	5 907	6 030	+ 123
Špeciálne školy	10 259	10 348	+ 89
Stredné školy a školské zariadenia VÚC	25 465	24 816	- 649
Vysoké školy	21 401	20 872	- 529

Zdroj: CVTI SR

S Návrhom cieľov Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania pre regionálne školstvo, ktoré predložilo na pripomienkovanie MŠVVaŠ SR, boli oboznámené Združenia základného a stredného školstva. Pripomienky, ktoré sme dostali a spracovali, boli odoslané na ministerstvo školstva. Sú zverejnené na webovej stránke zväzu. V súčasnosti sa začína pripomienkové konanie k Návrhu cieľov Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania pre vysoké školy. Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania sa iba tvorí, konečná verzia návrhu bude predložená odbornej verejnosti na posúdenie a ďalšie pripomienkovanie.

Politika OZ PŠaV na Slovensku je naďalej sústredená na otázky platov, otázky zamestnanosti a pracovných podmienok všetkých zamestnancov školstva.

O počte zamestnancov rozhodujú zamestnávateľia. Potom je namiesto otázka – treba znižovať stavy zamestnancov v školstve a aký má byť optimálny stav zamestnancov? Takéto hlasy sa ozývajú. Tu je dôkaz, že na základných a neštátnych školách zamestnancov pribúda, sú potrební. Pracovné podmienky závisia od vybavenosti školy, školského zariadenia. Školy sú vybavené rozdielne. Vláda SR sa nevenuje tejto problematike tak, ako by mala. Je zrejmé, že treba zvýšiť financie do školstva aj na tento účel. Urobíme všetko pre to, aby sme to docielili.

Vážení odborári, ďakujem vám za prácu, ktorú ste odvedli v prospech zamestnancov školstva. Želám vám nádherné Vianoce a všetko dobré do nového roka.

Ing. Pavel Ondek,
predseda OZ PŠaV na Slovensku

Z činnosti zväzu

9. odborná konferencia s medzinárodnou účasťou	
Dôstojné pracovné podmienky a spoločenské postavenie zamestnancov školstva v krajinách V4	3
Záver 1. workshopu	5
Záver 2. workshopu	6
Záver 3. workshopu	6
Záver 4. workshopu	7
Odznelo na konferencii	8

Rokovania, konferencie, pléna

VIII. zjazd Konfederácie odborových zväzov SR	10
ETUI – EDUDays 2016: Inováciou k obnove	12

Z činnosti združení

Rekondično-pracovný pobyt Rady ZO OZ PŠaV ZZŠ v okrese Revúca	14
Na úvod jeden citát: Victor Hugo: „Otvorte školu a zatvoríte jedno väzenie.“	15
Plénum Združenia vysokých škôl a priamo riadených organizácií	16
Ciele a program Združenia VŠaPRO OZPŠaV na Slovensku na rok 2017	18
Spoločné stretnutie odborárov s vedením UVLF	19

Rekreačné zariadenie OZ PŠaV CROCUS	21
-------------------------------------	----

Môj názor na vec

O etickom kódexe učiteľa	22
--------------------------	----

Odborné recenzované príspevky

Plat robotníka vo verejnej službe sa prepadá na úroveň minimálnej mzdy	24
Latentné šikanovanie ako forma agresie s výraznou tendenciou poškodzovania sociálnych vzťahov	26
Metódy rozvíjajúce predčitateľskú gramotnosť detí	30
Všimne si už konečne školská reforma aj nepočujúce dieťa?	33

Rekreačné zariadenie OZ PŠaV Čingov	35
-------------------------------------	----

9. odborná konferencia s medzinárodnou účasťou Dôstojné pracovné podmienky a spoločenské postavenie zamestnancov školstva v krajinách V4

ABSTRACT

Stodolovský J., Habán M., 2016: **International Conference of Trade union of workers in education and science of Slovakia**

On 3rd and 4th October 2016 Trade union of workers in education and science of Slovakia organized 9th International Conference under the title: „Decent working conditions and social status of employees of education in the V4 countries“. The Conference was held on the occasion of World Teachers' Day and Slovak Presidency of the Council of the EU. Patronage over the conference was taken by Minister of Education, Science, Research and Sport with the support of Parliamentary Committee on Education, Science, Youth and Sport. After the opening speeches of politicians and presentations of experts, the participants were divided into four working groups: 1/ The education system and decent work: rights and obligations of employees, founders and central government bodies, equipment of schools, funding; 2/ Career System: undergraduate training of teaching and professional staff, career path for each employee groups, study leave, benefits for further education, lifelong learning; 3/ The situation of workers of education from the standpoint of remuneration of their work: tariff salary, the service salary, personal salary, bonuses, remuneration, conditions of admission; 4/ Employee care: health care, social security, care for workforce regeneration, protection from growing aggression and violence, moral valuations, retirement. Second day of the Conference was dedicated to foreign guests – colleagues from partner trade unions in V4 countries who presented some interesting facts about education system and working conditions of employees in their countries. The last part of the conference provided the space to sum up the outcomes of the workshops and evaluate the contribution of the Conference to the forthcoming school reform in Slovakia.

V dňoch 3. a 4. októbra 2017 zorganizoval Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku v poradí už deviatu odbornú konferenciu s medzinárodnou účasťou, tentoraz s názvom *Dôstojné pracovné podmienky a spoločenské postavenie zamestnancov školstva v krajinách V4*. Odborový zväz tak pokračuje v tradícii organizovania medzinárodných odborných konferencií na aktuálne témy v oblasti školstva a vzdelávania na Slovensku, čím dlhodobu prispieva k zvyšovaniu povedomia o najväčších nedostatkoch v školskom systéme, ale zároveň poskytuje priestor na výmenu názorov a hľadanie riešení. Konferencia sa uskutočnila pri príležitosti Svetového dňa učiteľov a predsedníctva Slovenska v Rade EÚ. Záštitu nad konferenciou prevzal minister školstva, vedy, výskumu a športu SR

nomickéj univerzity v Bratislave Denisa Čiderová. Účastníkom konferencie sa prihovarila aj poslankyňa NR SR Oľga Nachtmannová. Predseda NR SR Andrej Danko na úvod zdôraznil, že OZ PŠaV na Slovensku je jediným relevantným partnerom štátu pri sociálnom dialógu v oblasti školstva. Zároveň deklaroval, že počas trvania vládnej koalície dôjde k podstatnému zvýšeniu miezd učiteľov, ale treba myslieť aj na iné profesie. Hovoril o tom, že profesia učiteľa má veľkú podporu a vládna koalícia sa bude snažiť robiť všetko pre to, aby sa zlepšili podmienky pedagogických aj nepedagogických pracovníkov. Na záver svojho vystúpenia uviedol, že neexistuje väčšie poslanie ako poslanie človeka učiť a vzdelávať budúce generácie. Učitelia majú podľa neho veľmi zodpovedné povolanie a ubez-

Zľava: Soňa Hanzlovičová, Peter Plavčan, Andrej Danko, Pavel Ondek, Denisa Čiderová, Ľubomír Petrák

a podporil ju aj Výbor NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport.

Na konferenciu prijal okrem iných pozvanie predseda NR SR Andrej Danko, minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Peter Plavčan, predseda Výboru NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport Ľubomír Petrák, štátny tajomník Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR Branislav Ondruš či prorektorka Eko-

pečil ich, že ak to bude v jeho silách, bude tejto profesii iba pomáhať v každej rovine. Predseda Národnej rady SR Andrej Danko zároveň poďakoval Odborovému zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku za to, že aj táto konferencia je signálom odbornej diskusie na zlepšenie podmienok a spoločenského postavenia zamestnancov v školstve. Na jeho vystúpenie nadviazal minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Peter Plavčan,

ktorý prítomných informoval, že urobí všetko pre to, aby sa platy pedagogických a odborných zamestnancov zvyšovali aj v roku 2017. Vláda sa podľa ministerstva školstva v programovom vyhlásení zaviazala zvýšiť tarifné platy učiteľov o šesť percent aj v rokoch 2018, 2019 a 2020. Musí byť však predpoklad, že sa udejú „zásadné vnútorné zmeny“.

V ďalšom bloku vystúpili okrem odborníkov na rôzne oblasti školstva opoziční poslanci NR SR Martin Poliačik a Miroslav Sopko. V poobedňajších hodinách sa účastníci konferencie rozdelili do štyroch pracovných skupín, v ktorých diskutovali o nasledujúcich témach:

- Vzdelávací systém a dôstojná práca – práva a povinnosti zamestnancov, zriaďovateľov a ústredných orgánov štátnej správy, vybavenosť škôl, financovanie.
- Kariérový systém – pregraduálna príprava pedagogických a odborných zamestnancov, kariérová cesta jednotlivých skupín zamestnancov, študijné voľno, benefit za vzdelávanie, celoživotné vzdelávanie.
- Postavenie zamestnancov školstva z pohľadu ohodnotenia ich práce – tarifný plat, funkčný plat, osobný plat, príplatky, odmeny, podmienky priznania.
- Starostlivosť o zamestnancov – zdravotná starostlivosť, sociálne zabezpečenie, starostlivosť o regeneráciu pracovnej sily, ochrana pred narastaním agresie a násillia, morálne oceňovanie, odchod do dôchodku.

Druhý deň konferencie bol venovaný vystúpeniam zahraničných hostí, ktorí zastupovali partnerské odborové zväzy učiteľov z Českej republiky, Poľska a Maďarska. Predseda Českomoravského odborového zväzu pracovníkov školstva František Dobšík hovoril o aktuálnej kampani českých odborárov zameranej na zvyšovanie plátov učiteľov. Dorotha Obidniak z poľského Związku nauczycielstwa polskiego informovala o možných negatívnych následkoch plánovanej reformy stredného školstva v Poľsku a o kariernom systéme pri odmeňovaní pedagogických učiteľov. Podpredseda maďarského odborového zväzu učiteľov Gábor Gosztonyi prezentoval aktuálnu školskú politiku a pracovné podmienky zamestnancov školstva v Maďarsku. Zaujímavým spestrením konferencie bola prezentácia Raima Sivonena, riaditeľa veľkej strednej odbornej školy vo Fínsku, ktorý sa podelil o svoje

Zľava: vedúci úradu zväzu Juraj Stodolovský, minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Peter Plavčan

poznatky z fungovania fínskeho vzdelávacieho systému, ktorý je momentálne považovaný za jeden z najlepších na svete.

Na záver konferencie jednotliví garanti prezentovali výsledky pracovných skupín, ktoré odzrkadľujú praktické skúsenosti a postrehy účastníkov zo svojho každodenného pracovného života. Formulované návrhy riešení najväčších nedostatkov budú slúžiť ako podklad pri rokovaniach zástupcov

zväzu zo zástupcami orgánov štátnej a verejnej správy a rovnako pri spolupráci s ministerstvom školstva pri príprave Národnej stratégie rozvoja školstva a vzdelávania.

Mgr. Juraj Stodolovský,
vedúci úradu zväzu

doc. Ing. Miroslav Habán, PhD.,
podpredseda zväzu a predseda
Združenia VŠaPRO

Predseda Národnej rady SR Andrej Danko

Záver 1. workshopu: Vzdelávací systém a dôstojná práca – práva a povinnosti zamestnancov, zriaďovateľov a ústredných orgánov štátnej správy, vybavenosť škôl, financovanie

Garanti workshopu: Ing. František Šary, PaedDr. Darina Nagyová

1. Zabezpečiť prechod originálnych kompetencií pod prenesený výkon štátnej správy, a tak zabezpečiť jednotné financovanie.
2. Nastaviť systém financovania škôl a školských zariadení tak, aby umožňoval riaditeľom škôl poskytovať kreditový príplatok pedagogickým zamestnancom v originálnych a prenesených kompetenciách – riaditelia škôl, najmä v originálnych kompetenciách, nedostávajú finančné prostriedky v priebehu kalendárneho roka na zvýšené finančné nároky na vyplácanie kreditového príplatku alebo preradenie do vyššej platovej triedy z dôvodu vykonania atestácie.
3. Nastaviť systém financovania škôl a školských zariadení tak, aby bolo možné zamestnávať asistentov učiteľa pre integrované deti/žiacov vo všetkých školách (aj materské školy) a tak vytvárať dôstojné podmienky na výchovu a vzdelávanie pre učiteľa a dieťa/žiacu.
4. Nastaviť systém financovania škôl a školských zariadení tak, aby bolo možné zamestnávať vo všetkých školách špeciálneho pedagóga tým, že sa stanoví počet žiakov so ŠVVP (navrhujeme 10), keď v škole bude pôsobiť špeciálny pedagóg.
5. Nastaviť systém financovania škôl a školských zariadení tak, aby bolo možné zamestnávať vo všetkých školách špeciálneho psychológa tým, že sa stanoví počet žiakov so ŠVVP (navrhujeme 25), keď bude v škole pôsobiť špeciálny psychológ.
6. Nastaviť systém financovania centier špeciálneho poradenstva pri špeciálnych školách tak, aby mohli kvalitne a dôstojne vykonávať svoju činnosť a byť prínosom pre všetky školy.
7. Zabezpečiť dôstojné odmeňovanie nepedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení tak, aby sa platová tabuľka pre nepedagogických zamestnancov začínala minimálne na úrovni minimálnej mzdy stanovenej štátom.
8. Upraviť procesy výberových konaní škôl a školských zariadení tak, aby boli zabezpečené potreby škôl, rodičov, detí/žiacov a zriaďovateľov

bez možnosti veta zriaďovateľa. Upraviť postavenie rady školy tak, aby mala možnosť potvrdiť riaditeľa školy na ďalšie funkčné obdobie. Až v prípade nepotvrdenia na ďalšie funkčné obdobie uskutočniť nové výberové konanie.

9. Upraviť zloženie rady školy tak, aby členom rady školy bol aj zástupca zamestnancov, odborov.
10. Zabezpečiť efektívnu kontrolu zriaďovateľov a riaditeľov škôl v oblasti hospodárenia s pridelenými finančnými prostriedkami a dodržiavania právnych predpisov.
11. Umožniť zosobniť pokuty a penále určené súdom zriaďovateľom a vedúcim zamestnancom školy, ktorí konali v rozpore s právnym poriadkom.

neurčitú.

17. Zvyšovať právne vedomie pedagogických a odborných zamestnancov zaraďovaním akreditovaných vzdelávacích programov do ponúk kontinuálneho vzdelávania poskytovaného Metodicko-pedagogic-

12. Určiť garantovanú dolnú hranicu počtu žiakov základnej školy potrebnú na zachovanie školy.
13. Zabezpečiť bezpečnosť výchovno-vzdelávacieho procesu v školských kluboch detí stanovením hornej hranice počtu žiakov v jednom oddelení školského klubu detí.
14. Riešiť nesystémovosť integrácie a inklúzie detí a žiakov.
15. Vytvoriť podmienky na dôslednú diagnostiku detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia po absolvovaní nultého ročníka s presným určením mentálnej úrovne a zaradením na ďalšie vzdelávanie.
16. Umožniť zamestnávať odborných asistentov vysokých škôl na dobu

kým centrom.

18. Skvalitniť funkčné a funkčné inovačné vzdelávanie vedúcich pedagogických zamestnancov v oblasti právneho povedomia.
19. Vytvoriť akreditované programy kontinuálneho vzdelávania pre pedagogických a odborných zamestnancov špeciálnych škôl.
20. Zaviazať zriaďovateľov škôl, aby určili konečnú výšku pridelených finančných prostriedkov pre školy na príslušný rok najneskôr do 31. októbra bežného roka.
21. Testovanie žiakov 9. ročníka základnej školy realizovať v priestoroch stredných škôl, na ktoré sa žiaci hlásia. Zároveň by nahrádzalo prijímacie konanie – externé testovanie.

Závery 2. workshopu: Kariérový systém – pregraduálna príprava pedagogických a odborných zamestnancov, kariérová cesta PZ, OZ a NPZ, študijné voľno, benefit za vzdelávanie, celoživotné vzdelávanie

Garanti workshopu: PaedDr. Eva Klikáčová, Mgr. Ivan Dudáš

1. príspevok: Vysokoškolské vzdelávanie učiteľov – analýza a perspektívy

- zvýšiť rozsah praktickej prípravy pre budúcich učiteľov,
- rozšíriť počet cvičných škôl pre budúcich učiteľov,
- zvýšiť počet cvičných učiteľov,
- zaviesť maximálne počty žiakov v materskej škole a v školskom klube detí – v súčasnosti komplikujú vysoké počty efektívnosti praktického výcviku budúcich učiteľov,
- zvýšiť platy učiteľov, čo by bolo motivujúce pre štúdium na pedagogických fakultách, kde by prichádzali kvalitnejší študenti,
- zaviesť pevné kombinácie pri aprobáciách na pedagogických fakultách alebo vzdelávať budúcich učiteľov blokovým systémom predmetov (napr. prírodovedné predmety spoločne pre jedného učiteľa), pretože produkujú neuplatniteľných učiteľov, napr. kombinácia etická výchova/náboženská výchova (ETV – NAB),
- predĺžiť zmluvy vysokoškolským učiteľom, pretože v súčasnosti ich majú väčšinou na 1 rok,
- riešiť problém neochoty riaditeľov zamestnávať „prekvalifikovaných“ učiteľov (s 2. atestáciou, s kreditovým príplatkom), pretože sú veľmi drahí. Možným riešením by bol prechod financovania z originálnych kompetencií na prenesené v rámci osobných nákladov,
- zmeniť osnovy pre budúcich učiteľov,

prichádzajú slabo pripravení.

2. príspevok: Zákon o pedagogických zamestnancoch od A–Z

- riešiť profesijné štandardy pedagogických a odborných zamestnancov a následne pripraviť novelu zákona o pedagogických a odborných zamestnancoch,
- zachovať autonómiu pedagogických a odborných zamestnancov vyplývajúcu zo zákona aj vo vzťahu k výberu vzdelávacích programov kontinuálneho vzdelávania,
- možnosť doplniť plán kontinuálneho vzdelávania aj v priebehu školského roka,
- neviazať obdobie platnosti na kredity, ale na kreditový príplatok (7 – 10 rokov). Po tridsiatom získanom kredite by platil 6 % kreditový príplatok 7 – 10 rokov,
- možnosť vykonávania skúšky cez overovanie profesijných kompetencií,

- navrhujeme, aby zvýšenie platu po získaní atestácie bolo vyššie, ako je 12 % kreditový príplatok (napr. 14 % – 16 %),
- neviazať atestácie na podkategórie, ale na kategórie pedagogických a odborných zamestnancov.

3. príspevok: Súčasný trendy celoživotného vzdelávania

- novelizovať zákon o celoživotnom vzdelávaní,
- certifikácie lektorov (urobiť poriadok v tom, kto môže byť lektorom pre kurzy celoživotného vzdelávania),
- riešiť kontrolu kurzov akreditovaných programov celoživotného vzdelávania,
- pokračovať v realizácii národnej sústavy povolání a národnej sústavy kvalifikácií,
- certifikovať inštitúcie celoživotného vzdelávania.

Závery 3. workshopu: Postavenie zamestnancov školstva z pohľadu ohodnotenia ich práce – tarifný plat, funkčný plat, osobný plat, príplatky, odmeny, podmienky priznania

Garanti workshopu: Ing. Iveta Majerová, Mgr. Luboš Kvašňák, Ing. Tatjana Koperová

1. Za zásadné pre riešenie problémov v odmeňovaní považujeme zjednotenie odmeňovania a riadenia všetkých zamestnancov, a to výlučne v kompetencii MŠVVaŠ SR.

2. V súlade s odporúčaniami OECD trvať na výraznom náraste plátov pedagogických a odborných zamestnancov do roku 2020. Pravidelnou valorizáciou plátov vždy k 1. 1. kalendárneho roka dosiahnuť zvýšenie

spoločenského postavenia zamestnancov v školstve.

3. Mimoriadnu pozornosť venovať ohodnoteniu práce mladých učiteľov s cieľom zvýšiť ich nástupný plat zaradením do 10. platovej tarify.
4. Intenzívne presadzovať v súčinnosti s KOZ SR zásadnú systémovú zmenu odmeňovania nepedagogických zamestnancov v školstve a jej zosúladenie s úrovňou minimálnej mzdy.
5. V súvislosti s predlžovaním dôchodkového veku žiadať zmenu zvýšenia započítanej praxe v platovej tarife aj nad 32 rokov (až do odchodu do dôchodku).
6. Presadzovať pri prepočtoch započítanej praxe jednotné percento zvýšenia platovej tarify.
7. Zabezpečiť zdroje na motivačné ohodnotenie zamestnancov priebežne počas celého kalendárneho roka.
8. Vyjadrujeme zásadný nesúhlas s návrhom na zavedenie odmeňovania zamestnancov školstva podľa regiónov.

Záver 4. workshopu: Starostlivosť o zamestnancov – zdravotná starostlivosť, sociálne zabezpečenie, starostlivosť o regeneráciu pracovnej sily, ochrana pred narastaním agresie a násilia, morálne oceňovanie, odchod do dôchodku

Garant workshopu: doc. Ing. Miroslav Habán, PhD.

Dôchodkový systém:

1. Zvýšiť započítateľnosť rokov praxe tak, aby bola v súlade s vekom odchodu do dôchodku (upraviť tzv. vekový automat) zamestnancov rezortu školstva.

Základný dôchodkový systém:

2. Zvýšiť význam počtu odpracovaných rokov pri stanovovaní fyzického veku pre odchod do dôchodku. Stanoviť počet odpracovaných rokov, ktoré umožnia odchod do dôchodku bez väzby na fyzický vek.
3. Zmeniť valorizačný mechanizmus tak, aby zohľadňoval nielen infláciu, ale aj rast miezd. Ak rast miezd v školstve bude nižší ako rast priemerných miezd, budú zamestnanci rezortu školstva po odchode do dôchodku chudobnejší.

Doplňkový dôchodkový systém (DDS):

4. Podporiť atraktivitu prechodu do nového DDS platného od roku 2014.
5. V prípade prechodu na nový systém zrušiť platenie príspevkov na zdravotné poistenie zo systému DDS.
6. Rovnako zrušiť pripočítavania príspevkov zamestnávateľa na DDS k daňovému základu účastníka.
7. Zmeniť daňovú úľavu na príspevky účastníkov tak, aby bola priama väzba na mzdu účastníka. V prvom kroku minimálne na 5 % z jeho mzdy s obmedzením do výšky 5 % z dvojnásobku priemernej mzdy.

Financovanie:

8. Systém financovania školstva musí byť stálym bodom rokovania tripartity, lebo doterajšie núdzové financovanie a lacná práca zamestnancov rezortu sú v systéme financovania školstva neprijateľné.
9. Reálne zabezpečiť finančné krytie vyplývajúce z *Deklarácie Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku a partnerských reprezentácií pôsobiacich v školstve na podporu skvalitňovania podmienok a úrovne vzdelávania a vedy v Slovenskej republike a programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016 – 2020.*

10. Zabezpečiť adekvátne finančné krytie na asistentov učiteľa podľa počtu začlenených žiakov v triedach.

Informačná spoločnosť:

11. Uskutočniť výchovu odborníkov pre informačnú spoločnosť prostredníctvom vzdelávacieho systému, ktorého absolventi budú lídrami uskutočňovania inovácií a významne prispievajú k rozvoju spoločnosti.

12. Implementovať základné ukazovatele do nového systému vzdelávania: veda, technológie, IKT, internet, digitálne zručnosti, ktoré posilnia schopnosť absolventov kriticky myslieť, tímovo pracovať, efektívne komunikovať, rýchlo sa adaptovať na nové technológie a rozumieť potrebám okolia, v ktorom budú absolventi pôsobiť.

Zdravotné zabezpečenie:

13. Začať proces posúdenia psychickej náročnosti výkonu povolania učiteľa a ostatných zamestnancov z pohľadu pracovného zdravotného lekárstva (pôsobenie rizikových faktorov ochorenia, hlavne stresu).
14. Zlepšiť možnosti využitia rekondičných pobytov na regeneráciu pracovnej sily zamestnancov školstva.

Odznelo na konferencii

- Ste členmi odborového zväzu a realizujete sa nad rámec svojich pracovných povinností pre všetkých, svojim spôsobom realizujete politiku...
- Odbory majú jedinou historickú úlohu – musia ukázať, že sú jediným sociálnym partnerom. Odborové zväzy sú partnermi sociálneho dialógu a nesmú legalizovať to, čo je nezákonné...
- Rezort školstva ešte vytvorí s predsedom zväzu priestor na to, aby učitelia mali priestor na rast miezd. Verím, že tejto profesii, keď neublížime a nepoškodíme, tak jej pomôžeme a vylepšíme to, čo sa roky zanedbávalo...
Andrej Danko – predseda NR SR

- Učitelia sú intelektuálna elita spoločnosti a toto musí byť vidieť aj na ich pracovnom ohodnotení a pracovných podmienkach...
- Plat ako dôstojné finančné ohodnotenie vnímam ako nevyhnutný predpoklad pre zvýšenie kvality školstva...
- Ochrana proti agresii a násilium – učiteľ by mal mať štatút verejného činiteľa...
- Na pôde v NR SR sa snažíme vytvoriť dôstojné podmienky na riešenie problémov školstva aj v spolupráci s opozičnými poslancami...
Ľubomír Petrák – predseda Výboru NR SR pre školstvo, mládež, vzdelávanie a šport

- Naším hlavným partnerom pri reforme vzdelávania na budúce obdobie sú školské odbory a relevantní partneri.
- V súčasnosti vytvárame podmienky na reformu vzdelávania na Slovensku a verejnosť od nás očakáva tieto zmeny.
Peter Plavčan – minister školstva, vedy, výskumu a športu SR

- Ak sa bude učiteľ zaoberať inými problematikami, ako je učenie, nikdy to nebude tak, ako to má byť. Pedagóg, ktorý vyjde z akejkoľvek pedagogickej fakulty na Slovensku, musí byť učiteľom so srdcom, aby bol usmiaty a vedel, že keď príde do triedy, aby tam bolo také prostredie, ako má byť...
Soňa Hanzlovičová – Ministerstvo vnútra SR

- ČMOS PŠ začala kampaň Koniec lacných učiteľov, v ktorej sme prišli s prioritou, aby školské platy boli v roku 2017 zvýšené o 10 %, čo predstavuje 8,4 miliardy českých korún.

Minulé zvýšenia na úrovni 3 a 3,5 % sú nedostatočné. Neboli sme odmietnutí a získali sme na svoju stranu aj verejnosť, rodičov a študentov. Inšpirovali sme sa aj vašou deklaráciou...

- Chceme podporiť vaše kolektívne vyjednávanie, ktoré teraz prebieha. Ak aj rodičia a učители si to uvedomujú a podporujú zvýšenie plátov zamestnancov školstva bez toho, aby sme pripustili debaty o kvalite a nekvalite, je to len otázka odvážneho politického rozhodnutia. Držím palce, lebo keď vy budete úspešní, budeme aj my úspešní.

František Dobšík – predseda
Českomoravského odborového zväzu
pracovníkov školstva

- Mladí ľudia, ktorí teraz študujú, nevedia, čo budú o 10-15 rokov robiť, a preto musia byť veľmi flexibilní a musia sa zapojiť do procesu celoživotného vzdelávania. Vo Fínsku na stredných odborných školách na to dbáme a pripravujeme ich, že završením štúdia a získaním odbornej kvalifikácie sa proces celoživotného vzdelávania len začína.

- Vo Fínsku máme dve kategórie učiteľov – učiteľov, ktorí učia mladých začínajúcich učiteľov, a učiteľov, ktorí učia služobne starších učiteľov. Ich úväzky sú 20 až 24,5 hodiny týždenne s 38 týždňami vyučovania. Platy závisia od vzdelania, náročnosti predmetu a skúsenosti. Začínajúci učiteľ má 2 500 eur a skúsený učiteľ s dlhšou praxou 5 000 eur mesačne, pričom priemerná mzda vo Fínsku je 3 100 eur.

- Učители musia mať skúsenosti s praxou, s firmami v okolí. Máme zmluvy so 4-tisíc firmami a podnikateľmi, kde študenti aj učители absolujú prax. V podstate upúšťame od klasických tried a učители chodia so študentmi viac do praxe a zameriavajú sa hlavne na praktické vzdelávanie a v závislosti od odbornej zručnosti, ktorú získavajú študenti v praxi, prebieha aj ich hodnotenie... Firmám zabezpečujeme aj krátkodobé vzdelávanie pre ich zamestnancov, aby mohli byť tútormi študentov a tiež ich hodnotiteľmi.

Raimo Sivonen – riaditeľ strednej odbornej školy Kainuu Vocational College, Fínsko

Spracoval:

doc. Ing. Miroslav Habán, PhD.,
podpredseda zväzu

Foto: Mgr. Renáta Májková,
prof. RNDr. Blažej Pandula, CSc.,
doc. Ing. Miroslav Habán, PhD.

VIII. zjazd Konfederácie odborových zväzov SR

V dňoch 10. a 11. novembra 2016 sa v Bratislave konal VIII. zjazd Konfederácie odborových zväzov SR. Delegáti zjazdu zvolili vedenie konfederácie a schválili program a smerovanie KOZ SR na ďalšie štyri roky (2016 – 2020).

Za prezidenta KOZ SR bol opätovne zvolený Jozef Kollár, za viceprezidentku KOZ SR Monika Uhlerová.

Delegáti VIII. zjazdu KOZ SR prijali na nasledujúce štvorročné obdobie Program KOZ SR na roky 2016 – 2020, ktorý je založený na piatich základných pilieroch, a to:

- Sociálny štát
- Zamestnanosť
- Transparentná odborárska politika
- Sociálny dialóg
- Solidarita a jednota odborov na medzinárodnej úrovni

Ako moderné európske odbory musíme priblížiť podmienky slovenských pracujúcich k podmienkam vyspelých európskych krajín a zabezpečiť tak dôstojný život pre všetkých.

Delegáti schválili aj Rezolúciu VIII. zjazdu KOZ SR, v ktorej zdôraznili svoju úlohu obhajovať práva a postavenie pracujúcich a presadzovať približovanie k európskym štandardom vo všetkých oblastiach života. Nové vedenie konfederácie má pred sebou jasný cieľ – za európsku prácu si aj zamestnanci na Slovensku zaslúžia európsku plácu.

Ako hosť sa na zjazde zúčastnil predseda vlády SR Robert Fico, minister práce Ján Richter, minister financií Peter Kažimír, prezident AZZZ SR Tomáš Malatinský, prezident RUZ Miroslav Kiraľvarga, podpredseda ZMOS Ľubomír Lőrincz, generálny tajomník Európskej odborovej konfederácie Luca Visentini, predseda Českomoravskej konfederácie odborových zväzov Josef Štředula, predstavitelia odborových centrál z Maďarska, Poľska, Rakúska a iní.

Prezident KOZ SR Jozef Kollár a viceprezidentka KOZ SR Monika Uhlerová

Predseda vlády SR Robert Fico

Minister financií SR Peter Kažimír

Vo svojom prejave premiér Robert Fico opäť prisľúbil snahu ďalej zvyšovať minimálnu mzdu. „Sme naďalej pripravení zvyšovať najnižšiu mzdu, aby sa ľuďom oplátilo viac pracovať, ako poberať sociálne dávky. Želám si, aby sme v roku 2019 hovorili o minimálnej mzde, ktorá sa začína číslom 5. Na Slovensku je dostatočný priestor na ďalšiu rast miezd. Umožňuje nám to najmä skutočnosť, že slovenská ekonomika v tomto roku vzrastie o 3,6 %. Naša krajina sa radí medzi najrýchlejšie rastúce ekonomiky v Európskej únii. Tejto krajine sa začína dariť. Dá sa predpokladať, že rovnaké tempo rastu dosiahneme aj v roku 2017,“ vyjadril sa R. Fico.

Minister práce Ján Richter odborárov požiadal o súčinnosť pri nastavovaní politiky zamestnanosti tak, aby zo škôl vychádzali pripravení absolventi a opatrenia aktívnej politiky trhu práce boli čo najefektívnejšie. Vláda a ministerstvo stále hľadajú spôsoby, ako zvýšiť u ľudí motiváciu pracovať. Potrebne je tiež zabezpečiť, aby sa sociálny systém nezneužíval a ľudia neboli nútení pracovať načierno. Minister na stretnutí ocenil spoluprácu KOZ SR s ministerstvom práce, aj v rámci tripartitného dialógu. „S plnou vážnosťou si dovoľím povedať, že sociálny dialóg na Slovensku naozaj funguje. A to je veľmi dôležité, aby bol v krajine sociálny zmiar. Aj keď niektoré rozhodnutia vlády nie sú plne v súlade so záujmami odborárov, vždy hľadáme kompromisy, za čo vám patrí moja vďaka,“ vyzdvihol minister Richter.

„Pri presadzovaní požiadaviek je potrebná a rozhodujúca podpora kolektívu, vyzbrojeného silou argumentov. Obzvlášť to platí v prípade odborov, ktorých sila bola, je a bude taká, ako sú silní jej členovia a ako ju dokážu v rozhodujúcich chvíľach ukázať,“ uviedol vo svojom vystúpení novozvolený prezident KOZ SR Jozef Kollár.

Prevzaté z KOZ SR
(www.koz-sr.sk)

Foto: doc. Ing. Miroslav Habán, PhD.,
Marek Marko

Predseda Českomoravskej konfederácie odborových zväzov Josef Středula

Predseda OZ PŠaV na Slovensku Pavel Ondek

V diskusii vystúpil aj predseda Rady ZO OZ PŠaV ZSŠ pre Košický a Prešovský kraj Ľuboš Kvašňák

V rámci kultúrneho programu vystúpil folklórny súbor Lúčnica

ETUI – EDUDays 2016: INOVÁCIOU K OBNOVE

V dňoch 11. až 13. októbra 2016 sa v Gdansku (Poľsko), v historickej sále gdanských lodeníc, kde v roku 1980 vznikli nezávislé odbory Solidarity (po poľsky Solidarność), uskutočnila výročná konferencia Európskeho odborárskeho inštitútu ETUI – EDU Days 2016: Innovate to renew (Vzdelávacie dni 2016: Inováciou k obnove). Na podujatí sa zúčastnili nominovaní delegáti členských krajín Európskeho odborár-skeho výboru pre vzdelávanie (ETUCE – European Trade Union Committee for Education). Slovenskú republiku reprezentoval autor článku Miroslav Habán, ktorý je od roku 2015

členom výboru Európskej odborovej konfederácie v Európskom odborárskom výbore pre vzdelávanie, do ktorého ho nominoval KOZ SR a OZ PŠaV na Slovensku.

Na podujatí sa takmer stovke účastníkom prihovoril riaditeľ vzdelávania ETUI **Ulisses Garrido**, ktorý vo svojom príspevku **Príprava budúcnosti – pohľad do budúcnosti dnes** zvýraznil fakt, že ponúkané vzdelávania a školenia sa organizujú v podmienkach, ktoré vytvoria odbory z organizujúcej krajiny. Uviedol, že vzdelávanie je potrebné, je to veľmi silný a dobrý kapitál, aby sa zamestnancom priblížili najzaujímavejšie súvislosti práce. ETUI musí byť progresívne, preto je pripravený program vzdelávania pre mladých odborárskych lídrov, aby zaujal mladých ľudí, pričom treba podchytiť mladých lektorov – koučov – a trénerov

vzdelávacích aktivít. Odborári v celej Európe sa musia viac aktivizovať. Rozbieha sa projekt **Systém QIS (Quality Improvement System = Zvýšenie kvality systému)**, čo je proces spolupráce, kultúry hodnotenia a záruky lepšej kvality. Ako uviedol, práca v oblasti vzdelávania odborárov má zmysel vtedy, keď máme dobré väzby a vzťahy s členmi, no je otázne, či oni majú spätnú väzbu od nás.

V rámci novovzniknutého projektu **Akadémia mladých lídrov** chceli predstavitelia ETUI nadviazať kontakty s mladými odborárskymi lídrami vo Fínsku, Švédsku, čo sa nepodarilo a stále nemajú od nich odpoveď na otázku, kde sa stala chyba. Veľmi významnú úlohu zohráva kontaktná osoba na národnej úrovni, v jednotlivých členských krajinách, ktorá je promotórom vzdelávacích aktivít, pomáha pri

výbere kandidátov a lídrov.

Maria Helena Andra, riaditeľka ACTRAV, vo svojom príspevku zvýraznila, že je nutné postarať sa o to, aby sa znižovala nezamestnanosť vo svete, ale i v Európe. Prognózou je, že do roku 2020 má vzrásť počet nezamestnaných v Európe na 80 miliónov, pričom v súčasnosti je veľmi dramatická situácia mladých ľudí. V Európskej únii až 35 % mladých ľudí, čo je 65 miliónov, dnes nemá zamestnanie, dokonca ani adekvátne vzdelanie. Podiel žien na trhu práce klesol z 52 na 47 %, pričom ženy priemerne zarábajú o 30 % menej v porovnaní s mužmi. Sociálne zabezpečenie a zmeny v systéme organizácie práce boli zavedené cez nové modely výroby. Tu zohrávajú významnú úlohu odbory, aby organizovali rôzne školenia, rekvalifikácie, aby ľudia neprišli o prácu a mohli sa celoživotne vzdelávať a pod. Treba

plne podporovať rozvoj odborárskej činnosti a motivovať mladých ľudí nielen, aby sa stali pasívnymi členmi odborov, ale aby boli aktívni. Európske odborové hnutie musí tiež poukázať na to, že Európa nie je sociálne eldorádo, ako si mnohí ľudia z krajín EÚ a mimo-európskych krajín myslia.

Julia Simeonová (ETUI, oddelenie vzdelávania) prezentovala výsledky vzdelávacích kurzov a školení, ktoré realizovalo ETUI, pričom skonštatovala, že po skončení školení a vzdelávaní chýba spätná väzba a nie všetci účastníci posielajú vyplnené dotazníky. Zdôraznila, že účastníci seminárov a kurzov sú perspektívni odborárski lídri a môžu viesť v budúcnosti vzdelávanie odborárov na národnej i medzinárodnej úrovni. Každý kurz sa začínal perspektívami odborárskej činnosti v Európe, resp. vo svete a potom nasledovalo porovnanie s organizátorskou krajinou a krajinami, z ktorých boli účastníci. Pracovnými postupmi sú analýzy, networking, skupinová práca, e-mentoring a pod.

Vzdelávacie kurzy a školenia **Young Leaders – evaluation and future** (Mladí lídri – hodnotenie a budúcnosť), ktoré zorganizovalo ETUI, napr. aj v spolupráci s KOZ SR v júli 2016 v Bratislave kurzom ETUI: **Medzigeneračné pracovné príležitosti a kolektívne vyjednanie**, boli inšpiratívne. Každé bolo vyhodnotenú. ETUI zorganizovalo v období rokov 2008 až 2016 viacero kurzov primárne orientovaných na mladých členov odborov, hlavne lídrov v konkrétnych krajinách. Na čele pedagogického výboru bola Julia Simeonová z Bulharska. V marci 2016 bolo vzdelávanie trénerov a lektorov ETUI, na ktorom si vymenili skúsenosti s organizáciou odborárskeho vzdelávania cez rôzne projekty, napr. NETYL (Young Leaders' Network), pričom výsledky prvej akreditácie budú známe v apríli 2017.

Zygmunt Mierzejewski, predseda Odborového zväzu inžinierov a technikov Poľska, hovoril o recepte na úspech zamestnancov v súkromných spoločnostiach. V popoludňajšom bloku bola diskusia k inovácii webovej stránky ETUI a EDU.

Ricard Bellera Kirchhoff (ETUI, oddelenie vzdelávania), prezentoval informácie o metodike, spôsoboch vzdelávania a školenia, o atraktívnych

formách vzdelávania a ich propagácii na webe, kde účastníci môžu vyjadriť svoje názory, a budú zverejnené na webovej stránke ETUI (<https://www.etui.org/>), pričom stratégiou do budúcnosti je funkčnosť dvoch webových domén a vďaka tomu bude vyššia informovanosť aj na základe výskumov, dokumentov, filmov a záverov školení a kurzov. Na stránke bude zverejnená aj databáza odborárskych eurotrénerov, tiež účastníkov kurzov, pričom podmienkou bude zachovanie bezpečnostných prvkov databázy.

Piotr Ostrowski (OPZZ Poľsko) otvoril tretí rokovací deň, pričom zdôraznil, že ETUI má ambíciu omladiť lídrov odborového hnutia v celej Európe.

Maria Żytka (NSZZ Solidarność) prezentovala projekt European Works (Európska práca), kde jedným z mnohých výstupov je naučiť účastníkov projektu osvojiť si právne vedomie, hlavne zamestnancov výrobných podnikov, ktoré sa zapojili do projektu.

Francesco Lauria z talianskej CISI Q/A hovoril o demonštrácii francúzskeho závodu Total-oil platform, kde bolo v roku 2009 viac ako dvetisíc zamestnancov a z toho ani jeden odborár. V tomto roku bola veľká demon-

stavebníctva. Stavebná firma Impregilo pôsobí v Taliansku a na Islande, pričom na Islande sa talianski odborári podieľali na vybudovaní odborárskej organizácie v tejto pobočke. Spoločnosť má nedostatok domácich zamestnancov, tak viac ako 95 % zamestnáva ľudí a migrantov z Nepálu, Bangladéša, Indie a ďalších krajín. Sedemnásteho októbra 2016 uplynulo 20 rokov od podpisu medzinárodného pracovného dohovoru Ferrero EWC Agreement, ako prvej zmluvy tohto druhu v Taliansku. Následne podpísali dohody nadnárodne spoločnosti Whirpool a Inditex – Zara, ktoré zamestnávajú potenciálne až milión pracovníkov v textilnom priemysle.

ETUI uvádza do praxe zlepšenie systému kvality **QIS: Quality improvement system**, do ktorého sa na základe výsledkov online ankety zapojilo 600 účastníkov doteraz uskutočnených vzdelávacích dní EDUDays z celej Európy. Oddelenie pedagogiky ETUI zadalo úlohu s cieľom vyhodnotenia efektívnosti vzdelávania a školení, ktoré organizoval Európsky odborársky inštitút. Systém zlepšenia kvality a výsledky budú známe na EDUDays, ktoré sa uskutočnia 4. až 6. októbra 2017 v Paríži.

štrácia a viac ako 1 200 zamestnancov zomrelo v Bangladéši v továrni zameranej na výrobu textilu. Zmienil sa o súčasnej solidarite v Európe k utečencom a prezentoval implementáciu dokumentu **Transnational Company Agreements** (Dohody nadnárodných spoločností). Medzinárodné firmy, ktoré pôsobia v Taliansku, majú rôzne metódy a spôsoby zamestnávania. Veľmi dobré skúsenosti so zamestnaním a podpísaním medzinárodných pracovných dohôd majú v sektore

Viac informácií na:

Conférence européenne sur la formation syndicale – European Trade Union Education Conference (www.etui.org)

doc. Ing. Miroslav Habán, PhD.,
podpredsa OZ PŠaV
na Slovensku

Foto: doc. Ing. Miroslav Habán, PhD.

Rekondično-pracovný pobyt Rady ZO OZ PŠaV ZZŠ v okrese Revúca

Rada ZO OZ PŠaV ZZŠ v okrese Revúca pripravila v dňoch 30. septembra až 1. októbra 2016 rekondično-pracovný pobyt pre svojich členov. Prvý deň sme začali školením v Kežmarských Žľaboch na témy: Financovanie prenesených a originálnych kompetencií s RNDr. I. Gamčíkovou a právne minimum s Mgr. M. Miklušom. Po obede sme sa rozhodli využiť ponúkané služby wellnessu a maséra. Tí zdatnejší využili pekné počasie a rozhodli sa vystúpiť na chatu Plesnivec. Večer sa spoločenskou miestnosťou rozliehala hudba a spev. Ďakujem kolegom z Tornale, ktorí nám spríjemnili posedenie hudobnou produkciou.

Po raňajkách s výhľadom na pekný deň sme nastúpili do autobusu smer Čingov. Na Čingove nás privítal Ing. Dubecký. Spolu s ním sme absolvovali obhliadku chaty. Kolegovia využili nádherný deň a zdolali Tomášovský výhľad. Po návrate z túry ich čakalo občerstvenie, ktoré im pripravil Ing. Dubecký.

Ďakujeme mu za jeho ochotu a ústretovosť.

Počasie nám prialo a náš rekondično-pracovný pobyt sa vydaril nad očakávanie.

PaedDr. Blažena Sabolová,
predseda rady v okrese Revúca

Na úvod jeden citát: Victor Hugo: „Otvorte školu a zatvoríte jedno väzenie.“

Výziev, hesiel, protestov i štrajkov s požiadavkami na skvalitnenie školstva sme v poslednom období zaznamenali na Slovensku neúrekom. Iničiátori i účastníci všetkých možných foriem protestov i štrajkov mali a naďalej majú za cieľ nielen zlepšenie kvality školstva, úrovne vedomostí, zlepšenie a zmodernizovanie podmienok na výučbu i výchovu, ale, samozrejme, aj oprávnené požiadavky na patričné spoločenské postavenie učiteľa, odborného zamestnanca i neučiteľa – nepedagogického zamestnanca. S tým ruka v ruke ide požiadavka na lepšie odmeňovanie, vyššie platy. Veď už aj odborníci z OECD vo svojej februárovej správe uvádzajú, že školstvo pre zamestnancov treba zatraktívniť, naliať viac financií do rozpočtu rezortu a lepšie zaplatiť učiteľov, ale aj ostatných zamestnancov. Napriek veľkej vlne nespokojnosti zamestnancov sa zatiaľ nepodarilo dosiahnuť zmenu kurzu vo financovaní školstva. Prečo je to tak?

Politici sú isto nervózni, keď na dennom poriadku je nespokojnosť, protesty, ba i štrajky. Ale zrejme vedia odhadnúť mieru úspešnosti tohto tlaku ulice. Veď bojuje sa na viacerých frontoch a ešte aj predstavitelia týchto frontov útočia voči sebe navzájom (vynímajúc vedenie OZ PŠaV na Slovensku). Asi v duchu hesla: Kde sa dvaja bijú...

Nedávno som sa stretla s veľmi zaujímavými informáciami. Podelím sa s vami.

Prvá bola o tom, že vo vyspelých krajinách EÚ sa až 60 % z HDP vráti zamestnancom vo forme plátov. Na Slovensku je to len 40 %! Kde sú tie ostatné peniaze? Odpoveď si isto viete dať aj sami. Nemusíte byť ani renomovaný ekonóm na to, aby ste si odpovedali, prečo sú na Slovensku a nielen v školstve také nízke platy. Druhá informácia bola o tom, že Švédsko je krajina s veľmi vysokou životnou úrovňou a, samozrejme, adekvátne k tomu sú tam vysoké platy. Dôvodom je vraj fakt, že 70 % zamestnancov je organizovaných v od-

boroch a sila kolektívneho vyjednávania je veľmi vysoká a účinná! A na tom niečo určite bude.

Na Slovensku prevláda názor, že odbory sú niečo zastarané, socialistické, prežité, neakčné a i. Ale nie je to náhodou tak aj preto, že zamestnanci nemajú informácie, nevedia, čo odbory robia, ako a s kým rokujú, s akým výsledkom? Je im všetko jedno a nechcú zabojsovať za seba. A potom si jednoducho povedia, že oni si radšej tých pár eur členského odložia. Ušetria? Verte, že neušetria. Skúsme si teda odpovedať na nižšie položenú otázku:

Prečo je dobré byť v odboroch?

1. Mám najaktuálnejšie informácie o procesoch a zmenách, ktoré ovplyvnia môj pracovný aj osobný život = sociálne postavenie, kariéru, vzdelávanie, odmeňovanie.
2. Ako člen komunity odborárov môžem aktívne vstupovať do legislatívnych procesov štátu a môžem ovplyvňovať vyššie uvedené otázky = nie som len pasívny prijímateľ rozhodnutí predstaviteľov štátu.
3. V prípade, že mám pracovnoprávne problémy u zamestnávateľa alebo problémy s odmeňovaním, poradia i pomôžu mi odboroví právnicki bezplatne.
4. Prostredníctvom odborovej organizácie u zamestnávateľa môžem ovplyvniť obsah dôležitého dokumentu – pracovného poriadku.
5. V procese kolektívneho vyjednávania o obsahu kolektívnej zmluvy so zamestnávateľom môžem ovplyvniť spôsob odmeňovania, použitia prostriedkov sociálneho fondu, dĺžku pracovného času, výmeru dovolenky, odstupné, odchodné i príspevok na starobné sporenie a i.
6. V prípade, že sa dostanem do sociálnej tiesne, môže mi odborový zväz

pomôcť aj finančnou podporou alebo pôžičkou.

7. Keď som unavený, môžem si aj s rodinou oddýchnuť a zregenerovať sa v rekreačných zariadeniach odborového zväzu.
8. Mám zaručené, že odborový zväz každoročne vyrokuje valorizáciu platu. Ak môj čistý plat je 600 eur, dám 6 na odbory. Z toho 3 eurá ostávajú v mojej základnej organizácii – de facto si ročne ušetrim 36 eur a pred Vianocami dostanem vianočný príspevok. Za zvyšné 3 eurá mesačne mi pri valorizácii o 4 % stúpne tarifný plat mesačne napr. o 33 eur. To predstavuje zhodnotenie o 11-násobok vkladu. Ktorá banka na Slovensku alebo vo svete mi dá viac?
9. Mám zaručené, že odborový zväz mi každý rok vyrokuje väčší rozsah dovolenky, ako je v Zákonníku práce, a teda mám viac času na zregenerovanie sily i pre svoju rodinu.
10. Mám zaručené, že odborový zväz vyrokuje každý rok skrátenie pracovného času a môžem sa teda viac venovať svojim záľubám a svojej rodine.

Toto sú len najzákladnejšie a podľa môjho názoru aj najdôležitejšie benefity môjho – tvojho členstva v odboroch. Tak prečo ešte nie si medzi nami? Odbory nie sú Ondek a spol. Odbory si aj ty a celá komunita. A keď nás bude viac – budeme silnejší, akčnejší a úspešnejší!!! Keď nás bude viac, rozmyslia si aj politici, ako sa budú k školstvu správať. Tak neváhaj, prihlás sa do odborov. Svojich funkcionárov si budeš voliť ty a keď nebudú presadzovať riešenie problémov, môžeš ich vymeniť a zvoliť si nových. Keď nie si v odboroch – nekritizuj! Nemáš na to právo!

Ing. Iveta Majerová,
predsedníčka Združení
stredného školstva
a podpredsedníčka zväzu

Plénum Združenia vysokých škôl a priamo riadených organizácií

V dňoch 19. až 21. októbra 2016 sa uskutočnilo rokovanie pléna Združenia vysokých škôl a priamo riadených organizácií. Plénum viedol predseda združenia doc. Ing. Miroslav Habán, PhD. Na rokovaní sa zúčastnilo 68 delegátov zastupujúcich verejné vysoké školy a priamo riadené organizácie z celého Slovenska a 8 hostí. Plénum sa začalo v stredu 19. 10. 2016 vo večerných hodinách rokovaním výboru združia VŠaPRO. Na jeho 2. zasadnutí odznela informácia predsedu zväzu o KZVS na rok 2017, informácia predsedu združenia o činnosti

mu a športu vystúpil Mgr. Jozef Jurkovič, ktorý oboznámil prítomných s aktivitami v rámci predsedníctva EÚ a s prípravou Národného programu rozvoja a vzdelávania, s plánom úloh, s prípravou novely vysokoškolského zákona, so zmenou akreditačného systému – zjednodušením, zvyšovaním kvality vysokých škôl. Za Radu vysokých škôl SR vystúpil doc. RNDr. Roman Soták, PhD., ktorý sa vo svojom príhovore venoval metodike rozpočtu vysokých škôl a akútnej potrebe dofinancovania vysokoškolského vzdelávania, vedy a výskumu.

tom školstva a školskými odborármi, ktoré by upravilo vzájomnú spoluprácu oboch partnerov.

Predseda združenia doc. Ing. Miroslav Habán, PhD., predniesol podrobnú správu o činnosti združenia za obdobie október 2015 až október 2016. Ďalej predložil plénu vyhodnotenie cieľov a programu združenia za rok 2016, vyhodnotenie plnenia kolektívnych zmlúv na univerzitách a v PRO, predniesol návrh cieľov združenia na rok 2017. Kolektívne vyjednávanie na vysokých školách a v priamo riadených

združenia za ostatné obdobie, informácia o rokovaní pléna združenia a pozvaných hostí, informácia zo zasadnutí orgánov zväzu, snemu KOZ SR, ETUI – EDUdays v Gdansku, informácia o priebežnom plnení odvodov členských príspevkov a čerpaní rozpočtu združenia.

Druhý rokovací deň sa delegátom a účastníkom pléna prihovril predseda zväzu Ing. Pavel Ondek, ktorý svoje vystúpenie rozdelil do štyroch častí:

1. chronológia udalostí od začiatku parlamentných volieb 2016, rokovania s politickými stranami,
2. dôvod nezapojenia OZ PŠaV do štrajku ISU, IVU,
3. kolektívna zmluva na rok 2017,
4. postoj KOZ SR k aktivitám zväzu a návrh štátneho rozpočtu na rok 2017.

Za ministerstvo školstva, vedy, výsku-

V podvečerných hodinách prišiel medzi delegátov pléna minister školstva prof. Ing. Peter Plavčan, CSc., vedúci tlačového oddelenia MŠ VVaŠ SR Vahram Chuguryan a podpredseda zväzu a predseda Združenia základného školstva Ing. František Šary.

Otázka zvýšenia platov v roku 2017, platové zvýhodnenie začínajúcich pedagógov i podpis spoločného memoranda boli témami diskusie ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR s delegátmi pléna Združenia vysokých škôl a priamo riadených organizácií OZ pracovníkov školstva a vedy na Slovensku. Minister sa dotkol aj otázky zvýšenia atraktívnosti učiteľského povolania. Okrem zlepšenia postavenia pedagógov v spoločnosti podľa neho ide aj o nízke nástupné platy. V diskusii bola navrhnutá možnosť podpisu spoločného memoranda medzi rezor-

organizáciách a pracovnoprávne vzťahy podrobne analyzoval Mgr. Martin Mikluš, špecialista na právne služby zväzu. O bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci na univerzitách a v PRO delegáti diskutovali so špecialistom BOZP Ing. Vladimírom Kmecom. O výhodách vedenia účtov v ČSOB, ktoré ponúka základným organizáciám, nás informovala zástupkyňa banky Jana Blaščáková.

Predseda združenia poďakoval prítomným za účasť na rokovaní, za prácu v predchádzajúcom období, poprial im do ďalšieho obdobia veľa úspechov v odborárskej práci.

Eva Čahojová,
samostatná referentka
Združenia VŠaPRO

Foto: prof. RNDr. Blažej Pandula, CSc.

Ing. Janette Guzmická vystúpila v diskusii k odmeňovaniu zamestnancov univerzitných a špecializovaných knižníc V popredí delegáti pléna z Ekonomickej univerzity v Bratislave

Delegáti pléna z Technickej univerzity vo Zvolene

Podakovanie

Pri príležitosti ukončenia aktívnej práce v odboroch sa predseda zväzu a predseda združenia poďakovali a odovzdali Krišťálovú plaketu a ďakovný list **doc. PaedDr. Júlii Ivanovičovej, PhD.**, za dlhoročnú aktívnu prácu v odboroch.

Doc. Ivanovičová pôsobila v odborovej organizácii od nástupu do zamestnania v roku 1971 na UKF v Nitre a počas celého obdobia svojho pôsobenia v odborovej organizácii sa aktívne podieľala na práci v kultúrnej komisii, v komisii pre prácu s deťmi, pri tvorbe kolektívnych zmlúv na univerzite. Aktívne vystupovala na konferenciách, s dôverou sa na ňu obracali zamestnanci Pedagogickej fakulty UKF v Nitre so svojimi problémami, ktoré sa snažila vždy vecne riešiť aj s vedením fakulty, prípadne univerzity, za čo jej ešte raz ďakujeme.

Blahoželanie

9. augusta 2016 oslávila životné jubileum **doc. Gabriela Jonášková, CSc.**, predsedníčka ZO OZ PŠaV pri Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre a členka Združenia VŠaPRO.

Srdečne blahoželáme

Ciele a program Združenia vysokých škôl a priamo riadených organizácií OZPŠaV na Slovensku na rok 2017

I.

Základné zámery a miesto

Ciele a program Združenia vysokých škôl a priamo riadených organizácií (ďalej združenie) na rok 2017 budú vychádzať z Cieľov a programu Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku na roky 2016 – 2020 schválené VII. zjazdom OZ PŠaV, ktorý sa uskutočnil v dňoch 26. až 28. novembra 2015.

Základným cieľom zväzu a združenia bude aj naďalej ochrana záujmov a oprávnených požiadaviek svojich členov.

Združenie bude:

- upevňovať pozíciu zväzu,
- stabilizovať členskú základňu,
- získavať členov najmä z radov mladých ľudí rezortu školstva, aktivizovať prácu komisie mladých prostredníctvom zamestnancov vysokých škôl a priamo riadených organizácií do 35 rokov,
- obhajovať záujmy a oprávnené požiadavky zamestnancov školstva,
- podporovať vzdelávanie svojich členov a funkcionárov cez projekty ETUI, Európskej únie a iných grantov.

II.

Pracovná, mzdová a sociálna oblasť

Združenie pri svojej práci bude vychádzať z platných právnych predpisov Slovenskej republiky a medzinárodne uznávaných dokumentov. Bude presadzovať, aby pracovné a platové podmienky zamestnancov v školstve boli prioritou.

Združenie bude presadzovať:

- zlepšovanie pracovných podmienok zamestnancov z pohľadu mzdového vývoja, zamestnanosti, pracovných podmienok a pod.,
- rast tarifných plátov pre pedagogických a nepedagogických zamestnancov,

- zvyšovanie percentuálneho podielu z HDP pre školstvo na úroveň porovnateľnú s vyspelými európskymi štátmi,
- dôsledné zabezpečenie dodržiavania BOZP na pracoviskách.

III.

Podpora kvality a rozvoja výchovno-vzdelávacieho procesu

Združenie bude:

- klásť dôraz na rozvoj programov, ktoré umožnia mobilitu učiteľov, vedeckých a výskumných zamestnancov a doktorandov v medzinárodnom meradle,
- podporovať a presadzovať vytváranie primeraných podmienok na celoživotné vzdelávanie.

IV.

Koordinácia pri presadzovaní prijatých cieľov na národnej a medzinárodnej úrovni

Združenie bude na národnej úrovni:

- presadzovať svoje požiadavky v koordinácii s KOZ SR, prostredníctvom Hospodárskej a sociálnej rady SR, kolektívneho vyjednávania a rokovaniami so štátnymi orgánmi.

na medzinárodnej úrovni:

- zintenzívňovať vzťahy s Českomoravským odborovým zväzom pracovníkov školstva (ČMOS PŠ), Vysokoškolským odborovým zväzom ČR (VOS ČR) a ostatnými odborovými organizáciami v zahraničí, na úrovniach združenia a zväzu,
- sledovať rozvoj výchovy a vzdelávania, zvyšovania úrovne a profesijnej kvality zamestnancov rezortu vysokého školstva v krajinách EÚ.

V.

Záverečné ustanovenie

Ciele a program je otvorený dokument a každoročne bude aktualizovaný v závislosti od požiadaviek schválených plénom alebo výborom združenia.

Konkrétne programové ciele na rok 2017:

1. Realizovať rokovania s predstaviteľmi Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, osobitne so sociálnymi partnermi s požiadavkou na zapracovanie systémových a postupných krokov vedúcich k zlepšeniu financovania vysokých škôl, priamo riadených organizácií a k zlepšeniu platového ohodnotenia všetkých zamestnancov rezortu školstva.

Zodp.: predseda Z VŠaPRO
Termín: priebežne v roku 2017

2. Pripraviť podnety do Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa na rok 2017, ktoré vyplývajú z podnetov členov združenia.

Zodp.: predseda Z VŠaPRO,
predsedovia UO a PRO
Termín: 31. august 2017

3. Do univerzitných, fakultných kolektívnych zmlúv, resp. kolektívnych zmlúv základných organizácií uviesť zachovanie zamestnanosti, platové podmienky, kritériá odmeňovania aj netarifnými zložkami platu, príspevok na doplnkové dôchodkové sporenie, príspevok na kolektívne vyjednávanie zo sociálneho fondu, príspevok zo sociálneho fondu na vzdelávanie organizované odborovými inštitúciami, bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, celoživotné a ďalšie vzdelávanie, účasť zástupcu odborov na zasadaniach vedení univerzít a fakúlt, účasť odborov vo výberových konaniach na vedúcich zamestnancov.

Zodp.: predsedovia UO a PRO
Termín: priebežne

4. Pri predkladaní návrhov noviel zákonov o verejnej a štátnej službe pripomienkovať ich z pohľadu zákona o vysokých školách, z hľadiska zachovania a zotrvania zamestnancov vysokých škôl v systéme odmeňovania vo verejnom záujme,

zakomponovania zákazu retroaktivity do prechodných ustanovení návrhu zákonov.

Zodp.: predseda Z VŠaPRO,
predsedovia UO a PRO

Termín: priebežne, ad hoc

5. Zúčastňovať sa na rokovaní orgánov OZ PŠaV na Slovensku, KOZ SR, ETUCE, EI.

Zodp.: predseda Z VŠaPRO,
delegovaní zástupcovia

Termín: priebežne

6. Zúčastňovať sa na zasadaniach univerzitných, fakultných a základných organizácií.

Zodp.: predseda Z VŠaPRO,
Termín: na základe pozvaní

7. Riešiť pracovnoprávne problémy členov odborov združenia.

Zodp.: predseda Z VŠaPRO,
právnici zväzu

Termín: priebežne

8. Pravidelne aktualizovať databázu členov združenia s cieľom zlepšenia komunikácie s členskou základňou, zrýchlenia vzájomnej informovanosti, právneho poradenstva a eliminácie administratívnej záťaže súvisiacej s ročným štatistickým zisťovaním počtu členov združenia.

Zodp.: predseda Z VŠaPRO,
predsedovia UO a PRO

Termín: II. štvrtrok 2017

samostatná referentka Z VŠaPRO

9. Presadzovať spolu s KOZ SR formou novelizácie zákona, aby v zákone o SF sa zvýšilo % prostriedkov na kolektívne vyjednávanie a tiež možnosť previesť prostriedky na činnosť odborov.

Zodp.: predseda Z VŠaPRO,
predsedovia UO a PRO

Termín: III. štvrtrok 2017

Ciele a program združenia VŠaPRO na rok 2017 schválili delegáti pléna dňa 21. októbra 2016.

Spoločné stretnutie odborárov s vedením UVLF

V dňoch 4. – 5. októbra 2016 v rekreačnom zariadení Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku CROCUS v Kežmarských Žľaboch sa uskutočnila konferencia ZO OZ PŠaV UVLF spojená so spoločným zasadnutím vedenia UVLF a predsedníctva AS UVLF.

Po úvodnom, ale neformálnom privítaní mali všetci účastníci možnosť prehliadky rekreačného zariadenia s odborným výkladom vedúceho zariadenia Miroslava Mackulína, ktorý

ciach, Mgr. Jána Mikluša, člena predsedníctva OZ PŠaV na Slovensku a predsedu Rady ZO PU v Prešove, Ing. Annu Hodulíkovú, PhD., predsedníčku výboru ZO Fakulty elektrotechniky a informatiky TUKE v Košiciach, Ing. Máriu Bahterjavičovou, zástupkyňu UPJŠ v Košiciach, Alžbetu Sabolovú, tajomníčku Rady ZO PU v Prešove.

Po schválení programu a voľbe návrhovej a mandátovej komisie pred plénum vystúpil so správou o činnosti rady ZO za uplynulé obdobie predseda rady

Zľava: Miroslav Habán, Jana Mojžišová, Oliver Merva a Michal Toropila

okrem iného všetkým vysvetlil možnosť jeho využívania počas celého roka.

Konferenciu otvoril predseda ZO, ktorý privítal kompletne vedenie UVLF pod vedením prof. MVDr. Jany Mojžišovej, PhD., rektorky UVLF, zástupcov predsedníctva AS UVLF pod vedením predsedu AS prof. MVDr. Petra Reichela, CSc., Mgr. Jaroslava Hochmana, riaditeľa ŠD.

Zo zväzových orgánov privítal doc. Ing. Miroslava Habána, PhD., podpredsedu OZ PŠaV na Slovensku, a predsedu Združenia vysokých škôl a priamo riadených organizácií na Slovensku, prof. RNDr. Blažeja Pandulu, CSc., člena Rady OZ PŠaV na Slovensku a predsedu Rady ZO TUKE v Koši-

ZO. V nej poukázal na dosiahnuté pozitívne, ale aj negatívne výsledky. Zdôraznil, že jednou z najzákladnejších podmienok fungovania ZO i oprávnených požiadaviek jej členov je členská základňa, a to nielen čo sa týka počtu, ale aj kvality. Že na univerzite je pomerne veľký počet pracovísk, kde nie je ani jeden odborár a že sa málo darí získavať nových – aj mladých – zamestnancov do odborov. Ale na strane druhej, ak ide predovšetkým o platové podmienky – my to chceme všetci, ale odbory vybavte to za nás. Ako fakt uviedol počet ochotných zúčastniť sa na akcii, ako bol štrajk, protest, Týždeň plačúcich očí.

Ďalej zdôraznil, že pri organizovaní

celouniverzitných podujatí nie je vždy veľká ochota zo strany zamestnancov, ale ani mnohých odborárov aktívne sa zúčastniť.

Veď je viac ako na zamyslenie, že pre neochotu pracovísk už druhý rok nebolo možné zorganizovať volejbalový turnaj. Dotkol sa aj chodu a fungovania chaty VETERINÁR, keď konštatoval, že v krátkom čase sa musí zmeniť nie režim, ale systém jej prevádzkovania.

V závere svojho vystúpenia sa dotkol aj vzťahov medzi ZO a vedením UVLF. Hodnotil ich viac ako korektné aj ako nadštandardné. To potvrdila vo svojom vystúpení aj samotná rektorka UVLF. Veď zástupcovia ZO sú členmi všet-

národne evalvovaných a akreditovaných. Zároveň vyzvala aj ZO nielen na podporu, ale predovšetkým aktívnu pomoc pri riešení problémov pri ďalšom rozvoji univerzity i jej reprezentácii navonok.

Podpredseda OZ PŠaV na Slovensku a predseda Združenia VŠ a PRO sa vo svojom vystúpení dotkol najzákladnejších aktivít, ktoré zväz i združenie v ostatnom čase vyvíjali. Poukázal na niekoľkoročný vývoj platových podmienok v jednotlivých kategóriách v rámci všetkých verejných vysokých škôl na Slovensku, informoval o nespočetných rokovaniach na MŠ SR, v parlamentných výboroch. Informoval aj o tom,

Veď len spoločným úsilím môžeme prispieť k ďalšiemu napredovaniu i rozvoju univerzity.

A keďže sme boli v rekreačnom zariadení, ten, kto chcel, využil komplet wellness, resp. masáž. A keď je dobrá vôňa i ochota, dokážeme si sami urobiť aj zábavu. A o tom sa účastníci aj presvedčili. Lenže po dobre vykonanej práci sme sa všetci prekvapení zobudili do hmlistého a zasneženého rána. Ani to nevadilo. Bola možnosť, a aj sme ju využili, pozrieť si krásy Štrbského Plesa.

A čo nás okrem iného čaká v najbližšom období?

kých orgánov, resp. komisií UVLF, v ktorých byť môžu, a majú plné právo predkladať oprávnené požiadavky ZO. Pri hodnotení plnenia kolektívnej zmluvy v roku 2016 obidve zainteresované strany konštatovali, že jej obsah i jednotlivé články sa plnia veľmi dôsledne a aj tvorba a čerpanie sociálneho fondu je v zmysle prijatých zásad a príslušného zákona. Na prípravu KZ na rok 2017 sú vytvorené všetky predpoklady, aby bola podpísaná do konca roka 2016.

K aktuálnym úlohám UVLF v akademickom roku 2016/2017 vystúpila rektorka UVLF. A tak všetci účastníci sa mohli o nich dozvedieť z úst najkompetnejšej. Nie, ako je mnohokrát u nás zvykom – pod lípami. Dotkla sa odmeňovania, spätnej väzby na činnosť univerzity od zamestnancov, BOZP, pracovných podmienok zamestnancov, stravovania, akreditácie na národnej úrovni. Určite najviac zarezovalo (i keď mnohí už vedeli), že naša alma mater bude patriť medzi 11 univerzít z viac ako sto medzi-

že pre prijatie Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa na rok 2017 nebola dohoda a že rokovania budú naďalej prebiehať v nasledujúcich dňoch. Zároveň ocenil činnosť našej organizácie v rámci združenia VŠ.

Všetci účastníci sa zhodli na jednom, že takéto, i keď už tradičné stretnutia je potrebné aj naďalej organizovať.

Konferencia uložila rade ZO, aby pri kolektívnom vyjednávaní so zamestnávateľom pre prípravu KZ na rok 2017 pristupovala korektné a zodpovedne.

prof. RNDr. Michal Toropila, CSc.,
predseda rady ZO
a člen výboru Združenia VŠaPRO

Foto: prof. RNDr. Blažej Pandula, CSc.

CROCUS

rekreačné zariadenie

Rekreačné zariadenie OZ PŠaV CROCUS

Kežmarské Žľaby 12 059 60 Tatranská Lomnica

Tel./ fax +421 (0) 52 44 68 165

GSM: +421 (0) 911 273 488

e-mail: rzcrocus@stonline.sk

Rekreačné zariadenie Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku CROCUS poskytuje stravovacie a ubytovacie služby počas celého roku. Zariadenie je možné celoročne využívať

na rekreačné pobyty, víkendové pobyty, zájazdy, rôzne školenia, semináre, kurzy, porady, športové sústredenia a rôzne iné akcie a v prípade voľnej kapacity aj na lyžiarske zájazdy a školy v prírode.

Názov zariadenia bol odvodený od názvu kvetu Crocus, ktorý je pre túto oblasť charakteristický v skorom jarnom období. Osada Kežmarské Žľaby leží asi 4 km severovýchodne od Tatranskej Lomnice, smerom na Tatranskú Kotlinu a Ždiar.

Ubytovanie

Kapacita zariadenia je 78 lôžok + 8 prístelky + 4 apartmány. V zariadení je 31 dvojpostelových izieb, 4 bunky, v jednej bunke je jedna dvojpostelová izba a jedna dvojpostelová izba s prístelkou. V každej izbe je televízor, chladnička a sociálne zariadenie (sprchovací kút, WC). Tešíme sa na vašu návštevu!

Stravovanie

Zariadenie poskytuje celodenné stravovanie formou plnej penzie, polpenzie v jedálni s obsluhou. Pri vstupe do rekreačného zariadenia sa nachádza recepcia s barom a zimnou záhradou. Súčasťou zariadenia je aj spoločenská miestnosť, ktorá je ako stvorená na večerné posedenia pri hudbe, spoločné sledovanie televíznych programov a spoločenské hry.

Wellness

O etickom kódexe učiteľa

Kódexy sa obyčajne spájajú s profesijnými etikami a sú vyjadrením ideálu určitého povolania, jeho hlavných hodnôt, určitou formou príkazov a zákazov. Slúžia ako plán plnenia úloh v povolani, ale aj ako návod, ako sa treba správať v danej situácii či v rôznych profesijných vzťahoch. Môžu veľmi dobre poslúžiť aj ako prostriedok na hodnotenie konania.

Pozrime sa na morálny status učiteľa, na mravné zásady, ktoré by mal dodržiavať (a ktoré možno dodržiavať). Ukážeme, čo by mohol napríklad obsahovať *etický kódex pre učiteľa a jeho povolanie*. Zohľadníme, že učiteľ má mať na plnohodnotný výkon svojej profesie aj odborné, aj charakterové a morálne predpoklady. Od kódexu netreba očakávať, že učiteľ tu nájde návod, ako sa má správať alebo ako má učiť.

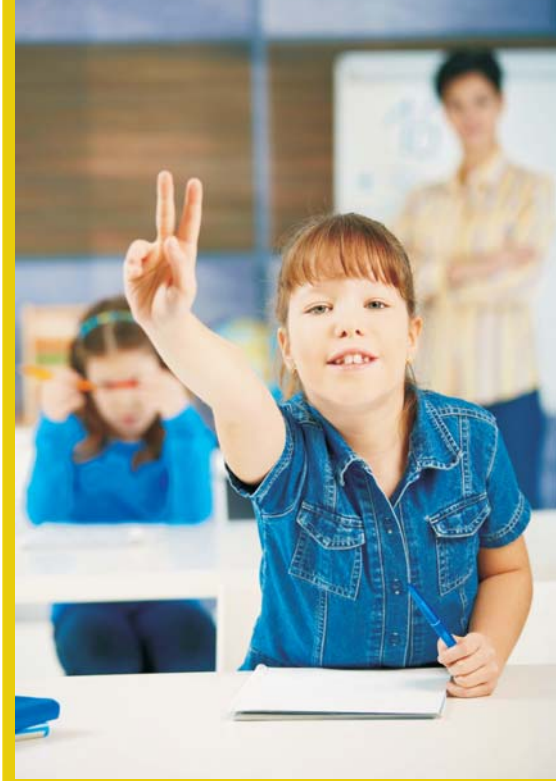
Zostavme najprv **PRÍKLAD VŠEOBECNEJ OSOBNOSTNEJ CHARAKTERISTIKY UČITEĽA**

Dokáže sa správať nestranne – Pri kontakte so žiakmi sa dostáva do rozličných pedagogických, ale aj ne-

pedagogických situácií. Často je v triede nútený robiť rozhodcu (najmä ak je triednym učiteľom, riešiť spory medzi žiakmi samotnými či medzi žiakmi a učiteľmi, a ak ide o výchovného poradcu, aj medzi žiakmi a rodičmi. To ho núti byť v týchto situáciách objektívnym, nestranným, spravodlivým. Dôležité je hodnotenie a známkovanie žiakov. Musí sa „odosobniť“, nedat sa ovplyvniť negatívnou osobnou skúsenosťou so žiakom, vždy hodnotiť podaný výkon.

Snaží sa o sebaopoznanie – Neprestajne si musí klásť otázky o správnosti, múdrosti a dosahu svojich rozhodnutí. Ako súčasť sebareflexie skúma správnosť svojich rozhodnutí, rozmýšľa, či jeho konanie a rozhodovanie boli správne, alebo nie. Pri sebareflexii si uvedomuje svoje chyby či omyly a snaží sa ich neopakovať. Má sám seba poznávať aj preto, aby vedel predvídať svoje reakcie a postoje.

Vie kontrolovať a ovládať svoje konanie – Nikdy nemá podľahnúť svojim emóciám, ktoré by mohli mať za následok jeho skratovú reakciu. Jeho konanie má byť za každých okol-

ností rozvážne, to však neznamená, že nemôže prejavovať, čo cíti. Musí sa dokázať vcítiť do myslenia a konania iných. Nikdy by nemal navonok prejavovať svoj hnev, nesmie dopustiť, aby jeho emocionálny stav vyústil do agresie.

Je pohotovo tvorivý – Improvizácia na vyučovacích hodinách sa má zakladať na dobre premyslenej príprave. Má schopnosť vytvárať **pozitívne citové vzťahy** – Asi najdôležitejším faktorom pri práci so žiakmi je, aby si s nimi vybuodoval kladný citový vzťah. Potom ho prijímajú ako autoritu, lepšie

dokážu prijať jeho vysvetlenia, hodnotenia, dokonca i trest. Ak vo vzťahu bude prevládať učiteľ, hrozí, že to, čo žiaci prijímú, nebude dobrovoľné, ale nanútené, učiteľ nebude prirodzenou autoritou, ale autoritou na princípe odmena-trest.

Je v škole vzorom, ktorý žiaci uvedomene či neuvedomene napodobňujú. Ak chce rozvíjať morálne cnosti a vlastnosti žiakov, tak ich sám musí dodržiavať.

Je odolný proti záťaži – Učiteľovanie je fyzicky aj psychicky náročné. S pribúdajúcim vekom (odučeními rokmi) klesá u učiteľa miera „obrany“, je náchylnejší podľahnúť stresovým či iným neprijemným situáciám. Rastúci tlak môže viesť až k syndrómu vyhorenia. Prestane pociťovať radosť z práce, k žiakom pristupuje s nevoľou.

erudíciu.

- » Byť nezávislým, neviazať svoju prácu na žiadnu ideológiu, náboženstvo či politickú stranu.
- » Rešpektovať a uplatňovať spravodlivosť.
- » Byť si vedomý svojej omylnosti, dokázať priznať svoje chyby a niesť za ne zodpovednosť.
- » Poznatky, ktoré získa alebo sú mu dané, neprijíma nekriticky, ale snaží sa ich kriticky reflektovať.

Povinnosti voči žiakom

- » Žiakov posudzuje len na základe ich výkonov a správania.
- » Žiakom sprostredkúva len informácie pravdivé, objektívne, neskeslené a také, o ktorých pravdivosti je aj sám vnútorne presvedčený.
- » Ak žiakom vedome či nevedome ublí-

ETICKÝ KÓDEX UČITEĽA MÔŽE BYŤ UŽITOČNÝ, AK BUDE...

Obsahovať hodnoty a princípy, ktorých dodržiavanie sa v profesijnej činnosti učiteľa vyžaduje. Mohol by tak vo verejnosti vyvolávať dôveru v schopnosti príslušníkov učiteľskej profesie a tak pomáhať vytárať kladné väzby medzi učiteľmi a verejnosťou. Učiteľskú komunitu by takto mohol chrániť pred neoprávnenými útokmi zvonku a slúžiť ako ochrana učiteľskej profesijnej činnosti.

Nástrojom na zosúladenie konania jednotlivca so zodpovednosťou celej učiteľskej komunity voči spoločnosti.

V učiteľskej komunite pôsobiť ako norma etického správania. Definovať a špecifikovať úlohy jednotlivca, jeho zodpovednosť a kompetencie, práva a povinnosti. Obsahovať všeobecné

Má zmysel pre humor, je optimistom

– V rozličných anketách žiaci na otázku, aký by mal byť ich učiteľ, na prvých miestach uvádzajú, že má byť vtipný. Vtipnou poznámkou sa dá odľahčiť napätá situácia a tým dobre motivovať pracovnú výkonnosť žiakov aj svoju. Pravdaže, učiteľov humor musí byť bez sarkazmov, bez ironie.

Je schopný komunikovať – Vo vzťahu so žiakmi nemôže chýbať komunikácia, nielen verbálna, ale ani neverbálna. Na ich základe sa buduje jeho vzťah so žiakmi.

ČO BY MAL OBSAHOVAŤ ETICKÝ KÓDEX UČITEĽSKEJ PROFESIE?

Povinnosti voči sebe

- » Uvedomiť si zodpovednosť, ktorú má voči sebe, žiakom, škole, kolegom, rodičom a spoločnosti.
- » Neustále sa vzdelávať, sústavne zvyšovať svoju odbornú a didaktickú

ži, musí čím skôr urobiť nápravu.

- » Žiakov viesť k samostatnosti a ku kritickému mysleniu.
- » Snažiť sa, v rámci možností, ktoré má, o mnohostranný rozvoj žiakovej osobnosti.

Povinnosti voči rodičom

- » Pravdivo informovať rodičov o školských úspechoch a neúspechoch žiaka.
- » Ak ho rodičia požiadajú o stretnutie s ním, má si nájsť na to vždy čas.

Povinnosti voči kolegom

- » Spolupracovať pri výchove a vzdelávaní s ostatnými kolegami.
- » Nepodliehať falošnej kolegialite a stavovskej spolupatričnosti. Ak si myslí, že je svedkom neodbornosti kolegu, jeho nesprávneho alebo nespravodlivého správania, diskriminácie, či iného negatívneho javu, snažiť sa o tom s kolegom rozprávať.

princípy vytvárajúce pre učiteľskú profesiu etický rámec.

Prirodzene, že žiaden etický kódex nepomôže nášmu školstvu napredovať, ak nebudeme súčasne s jeho rešpektovaním aplikovať odlišný model vzdelávania, než na aký sme boli zvyknutí v minulosti. V ňom sa musí prejavovať okrem iného to, že: a) vlastná skúsenosť žiaka je dôležitejšia ako informácie, ktoré získa počutím alebo čítaním, b) na javy a veci, s ktorými sa žiak vo vyučovaní stretne, sa treba pozeráť tak, ako ony v reálnom svete súvisia a podmieňujú sa a neučiť o nich ako o individuálnych vlastnostiach, c) pri hodnotení výsledkov práce učiteľa/školy sú účelové testy druho- radé.

RNDr. Jozef SMIDA, PhD.

Foto: Samphotostock

Plat robotníka vo verejnej službe sa prepadá na úroveň minimálnej mzdy

ABSTRACT

Hrobár P., 2016: Worker salary in the public service has fallen to the level of the minimum wage.

Previous and current governments accede to issues of the minimum monthly wage and remuneration of the employees in public interests differently which caused progress in wage equalization of the employees in public interests lately.

Minimum wage in the span of years 2010 - 2017 will rise by 41 percent while wage rate of employees remuneration according to the base table of the Act No.553/2003 Coll. will rise only by 15,3 percent.

Standard wage of the employees in the fifth salary bracket dropped from 36 percent to 11 percent above the minimum wage in the last seven years.

The average of monthly wage in blue-collar workers professions oscillate just above 500 € so above the line marked as base for minimum wage determination of the current government.

The labour union of employees in education and science in Slovakia have to make an effort within the collective bargain for fundamental updating of the base table of standard wage – level of standard wage in the 1st grade and 1st tariff class have to be at least at the level of minimum wage.

Vláda Slovenskej republiky na svojom zasadnutí dňa 12. októbra 2016 schválila nové nariadenie, ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2017. Od budúceho roku sa zvýši minimálna mzda zo súčasnej hodnoty 405 € na novú úroveň 435 €. Samozrejme, my odborári sa vždy potešíme, keď sa hladina minimálnej mzdy zvýši. Namiesto je však otázka, či tempo zvyšovania minimálnej mzdy koreluje s tempom rastu tarifných plátov zamestnancov vykonávajúcich práce vo verejnom záujme podľa zákona č. 553/2003 Z. z.

V roku 2010 bola výška minimálnej mzdy stanovená na sumu 307,70 €, v roku 2017 dosiahne úroveň 435 €. Teda minimálna mzda sa za posledných 7 rokov zvýši o vyše 41 %.

V roku 2010 bola tarifná mzda za-

mestnanca odmeňovaného podľa základnej tabuľky zákona 553/2003 Z. z. zaradeného v 5. tarifnej triede a 12. platovom stupni vo výške 419,50 €. Pri predpokladanom 4 % zvýšení tarifných plátov v roku 2017 bude mať ten istý zamestnanec od 1. 1. 2017 tarifný plat 484 €. Nárast tarifného platu tohto zamestnanca bude za rovnakých 7 rokov len vo výške 15,3 %.

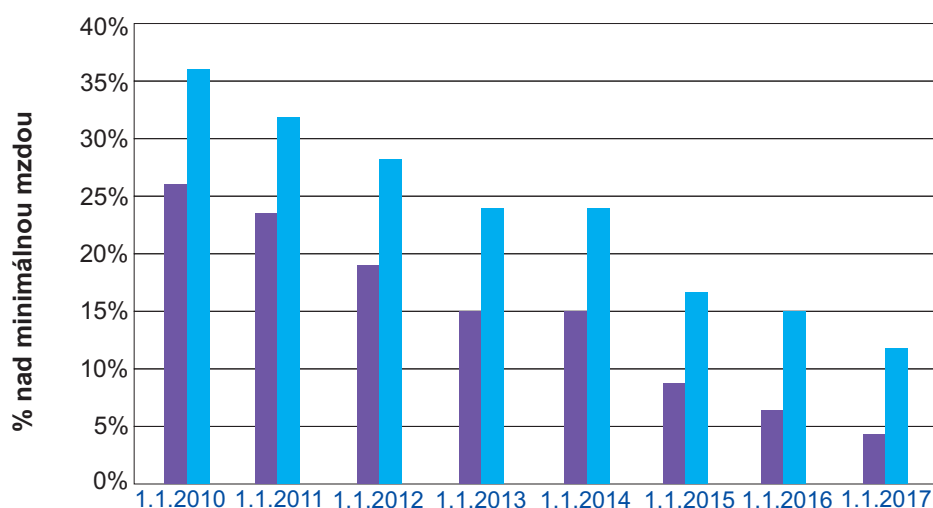
Z tohto jednoduchého porovnania jednoznačne vyplýva, že súčasná aj predchádzajúce vlády pristupovali k problematike minimálnej mzdy a odmeňovania zamestnancov vo verejnom záujme diferencovane, čo za posledné roky spôsobilo postupnú nivelizáciu plátov zamestnancov vo verejnom záujme. Táto nivelizácia plátov sa obzvlášť prejavuje u zamestnancov s prevahou fyzickej práce (robotnícke povolania), ktorí sú zväčša zaradovaní na verejných vysokých školách maximálne do 5. platovej triedy základnej tabuľky, pričom väčšina zamestnancov v robotníckych povolaniach je zaradená v platových triedach 1 až 4.

Skutočnosť, ako sa platy zamestnancov robotníckych povolani postupne

prepadávajú až k úrovni minimálnej mzdy, je graficky znázornená na obr. 1. Zamestnanci vo 4. platovej triede klesli so svojou tarifnou mzdou za posledných sedem rokov z úrovne 26 % nad úrovňou minimálnej mzdy na úroveň 4 % nad minimálnou mzdou a zamestnanci v 5. platovej triede klesli z úrovne 36 % nad minimálnou mzdou na úroveň 11 % nad minimálnou mzdou.

Zjednodušene, ale pravdivo môžeme povedať, že pokým plat upratovačky sa za sedem rokov zvýšil o 41 %, plat skúseného elektrikára sa zvýšil len o 15,3 %. Tento nepomer rastu miezd pokladám za nesystémový, nemotivačný a hlavne nespravodlivý. Zamestnanci, ktorí vykonávajú náročné a zodpovedné úlohy, a pravidelne sa musia vzdelávať, nemôžu mať plat len o niekoľko desiatok eur vyšší, ako je minimálna mzda!

Plat má okrem tarifnej mzdy iné zložky, napr. osobné ohodnotenie, odmeny, príplatok za riadenie a pod. Tieto nenárokované zložky sa pre robotnícke povolania z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov v školstve využívajú len v minimálnej miere. Priemerný me-

	1.1.2010	1.1.2011	1.1.2012	1.1.2013	1.1.2014	1.1.2015	1.1.2016	1.1.2017
■ 4. platová trieda - 12.PS	26%	23%	19%	15%	15%	8%	7%	4%
■ 5. platová trieda - 12.PS	36%	32%	28%	24%	24%	16%	15%	11%

Obrázok 1: Výška tarifnej mzdy nad úrovňou minimálnej mzdy v % (základná stupnica)

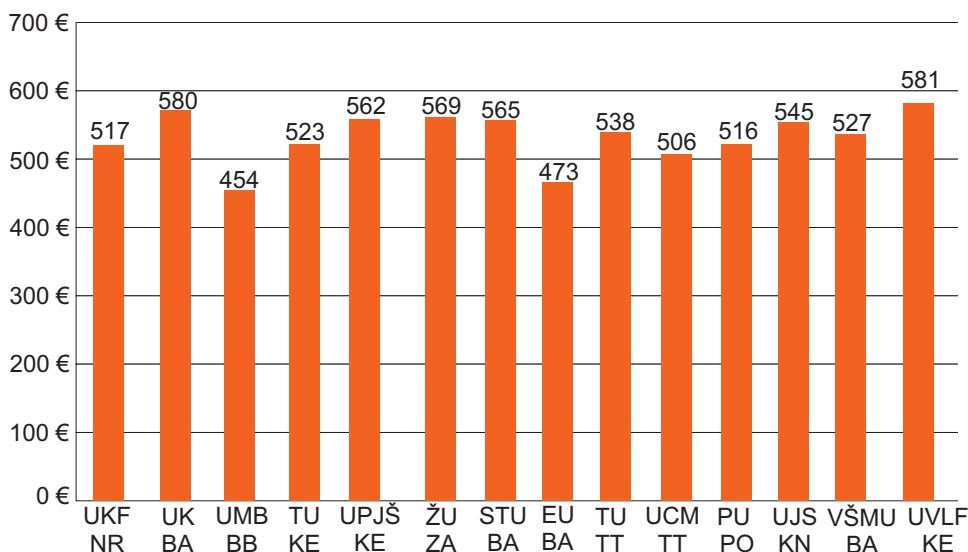
sačný plat prevádzkových zamestnancov na verejných vysokých školách sa podľa verejne dostupných údajov z roku 2015 pohyboval v rozmedzí od 454 € do 581 € (obr. 2). Na ostatných univerzitách údaje o výške priemernej mesačnej mzdy za rok 2015 neboli dostupné na webovej stránke univerzity, prípadne údaje boli zverejnené z obdobia ostatných piatich rokov, napr. Katolícka univerzita v Ružomberku (z roku 2014), Akadémia umení Banská Bystrica (z roku 2013), Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre (z roku 2011). Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave a Technická univerzita vo Zvolene údaje na webe nezverejňuje. Trenčianska univerzita A. Dubčeka v Trenčíne zverejňuje údaje bez tabuľkovej prílohy.

Priemerné mesačné mzdy prevádzkových zamestnancov na všetkých verejných univerzitách, ktoré zverejnili údaje o výške mzdy za rok 2015, oscilovali tesne nad hranicou 500 €, teda nad hranicou ktorá je označovaná ako méta súčasnej vlády pre určenie minimálnej mzdy.

Veková štruktúra zamestnancov v robotníckych povolaniach na vysokých školách sa za posledné roky z dôvodu nízkych miezd posúva až k hranici dôchodkového veku. V prípade, že nastane zásadná zmena v odmeňovaní, budú mať vysoké školy problém tieto pozície obsadiť, pretože pre mladého kvalifikovaného robotníka je práca za minimálnu mzdu absolútne neatraktívna.

Posledné slovenské vlády absolútne zanedbávajú problematiku odmeňovania zamestnancov vo verejnom záujme. Zákon z roku 2003 je už veľmi morálne zastaraný a nezohľadňuje reálnu dynamiku v odmeňovaní zamestnancov zo súkromnej sféry. Základné tarifné tabuľky pôsobia archaicky, v praxi to znamená, že celá jedna tretina základnej tabuľky je pod úrovňou minimálnej mzdy a zároveň prvé tri mzdové triedy sú celé pod úrovňou minimálnej mzdy. 8. platová trieda, na ktorú je potrebné vysokoškolské vzdelanie 1. stupňa, sa začína na úrovni minimálnej mzdy!

Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku neustále vyvíja aktivity, aby sa základná tabuľka tarifných miezd zásadne aktualizovala – výška tarifnej mzdy v 1. stupni a v 1. tarifnej triede musí byť prinajmenšom na úrovni minimálnej mzdy. Ostatné

Obrázok 2: Priemerná mesačná mzda prevádzkových zamestnancov na verejných vysokých školách v roku 2015

platové stupne musia nadväzovať na túto konštantu, pričom musí byť zachovaný stupeň náročnosti práce, dosiahnuté vzdelanie a v neposlednom rade aj dĺžka praxe. Schválenie novej tabuľky tarifných platov je oveľa dôležitejšie ako každoročná valorizácia tej súčasnej. Jedine novou tarifnou tabuľkou môžeme doceliť slušnú a spravodlivú mzdu pre zamestnancov vykonávajúcich prácu vo verejnom záujme vrátane skoro desaťtisíc nepedagogických zamestnancov na verejných vysokých školách, čím sa môže predísť zbytočnému napätiu v spoločnosti a zaručeniu sociálneho zmieru v budúcnosti.

Mgr. Peter Hrobár,
vedúci sekcie THP a robotníckych
povolanií za vysoké školy a PRO,
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Literatúra:

1. URL 1: Minimálna mzda a zákon 553/2003 Z. z. [cit. 2016-11-08]. Dostupné na internete: <http://www.minimalnamzda.sk/>.
2. URL 2: Zákon č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov [cit. 2016-11-08]. Dostupné na internete: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-553>.
3. Výročné správy o hospodárení verejných vysokých škôl za rok 2015 zverejnené na webových sídlach jednotlivých univerzít.

ABSTRAKT

Hrobár P., 2016: Plat robotníka vo verejnej službe sa prepadá na úroveň minimálnej mzdy

Súčasná aj predchádzajúce vlády pristupovali k problematike minimálnej mzdy a odmeňovania zamestnancov vo verejnom záujme diferencovane, čo za posledné roky spôsobilo postupnú nivelizáciu platov zamestnancov vo verejnom záujme. Minimálna mzda sa v rozmedzí rokov 2010 až 2017 zvýši o vyše 41 %, pričom tarifná mzda zamestnanca odmeňovaného podľa základnej tabuľky zákona 553/2003 Z. z. sa zvýši len o 15,3 %. Zamestnanci v 5. platovej triede klesli so svojou tarifnou mzdou za posledných sedem rokov z úrovne 36 % nad úrovňou minimálnej mzdy k úrovni 11 % nad minimálnou mzdou. Priemerné mesačné platy v robotníckych povolaniach oscilujú tesne nad hranicou 500 €, teda nad hranicou, ktorá je označovaná ako méta súčasnej vlády pre určenie minimálnej mzdy. Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku vyvíja aktivity, aby sa základná tabuľka tarifných miezd zásadne aktualizovala, t. j. výška tarifnej mzdy v 1. stupni a v 1. tarifnej triede by mala zodpovedať aktuálnej minimálnej mzde.

Recenzenti: M. Habán, V. Kubovčík

Latentné šikanovanie ako forma agresie s výraznou tendenciou poškodzovania sociálnych vzťahov

ABSTRACT

Kováčová B., 2016: Die latente Aggression als spezifische Schikaniierungsform

Der Beitrag beschreibt aufgrund einer konkreten Situation eine spezifische Schikaniierungsform, die latente (verdeckte) Aggression, welche oft in Peer-Gruppen erscheint. Das Ziel des Beitrags ist es, anhand eines realen Beispiels aus einer slowakischen Grundschule darauf hinzuweisen, dass einerseits die Aufmerksamkeit und Achtsamkeit des Pädagogen Bestandteil der Prävention der Schikaniierung an den Schulen sein kann. Andererseits ist es notwendig, die Kompetenzen der Pädagogen zu erweitern, effektiver zu machen und diese Kompetenzen der Pädagogen als Beteiligten am Schikaniierungsprozess zu fördern.

Schlüsselwörter

Schikaniierung, Latenz in der Handlung, Grundschule, Schüler

Pri vymedzení špecifickej formy šikanovania – latentnej agresie/latentného šikanovania – vychádza z všeobecnej definície pojmu šikanovanie (porov. Adamík, Šimegová, 2011). Vzhľadom na to, že latentné šikanovanie je súčasťou šikanovania ako takého, majú mnoho spoločné. Aj z toho dôvodu obmedzíme charakteristiku skrytého šikanovania na stručný popis samotného sociálno-patologického javu, na účastníkov latentne orientovaného konania a na prostredie, v ktorom sa odohráva.

Latentné šikanovanie (Kováčová, 2014) je možné charakterizovať ako:

- Zámerný a opakovaný úmysel sprostredkované (nepriamo) ublížiť druhému človeku, či už fyzicky, alebo psychicky. V latentne agresívnom konaní ide o navonok skryté ubližovanie, ktorého dôsledky sú postrehnuteľné v psychickom prežívaní a správaní žiaka. Výsledkom tejto formy šikanovania je devastácia sociálnych vzťahov a kontaktov v skupine, izolácia žiaka a znevažovanie jeho podstaty ako človeka

v jeho bio-psycho-sociálno-spirituálnom bytí.

- Šikanujúceho žiaka agresora, ktorým môže byť dieťa/žiak, resp. skupina. V latentnom agresívnom konaní je agresor často anonymný, pôsobí skryto s úmyslom ublížiť, ponižiť, zneistiť a sociálne izolovať obeť.
- Šikanovaného žiaka – obeť, ktorým môže byť dieťa/žiak, resp. viac detí, žiakov. Obeť pociťuje správanie agresora ako nepríjemné, nespravodlivé, neoprávnené a nežiaduce, s dôsledkami dlhodobej psychickej ujmy v prítomnosti i v budúcom živote.
- Prostredie, ktoré nemusí spĺňať konkrétne špecifické podmienky. Samotné latentné šikanovanie je uskutočňované kdekoľvek a kedykoľvek. Ak sa zaoberáme latentnou agresiou v škole, najčastejšie využívaným prostredím je trieda, potom chodba

a sociálne zariadenia.

Řičan & Janošová (2009, s. 27) vnímajú „šikanovanie ako sociálno-patologický proces, v priebehu ktorého postupne dochádza k malignej štruktúrálnej transformácii skupiny, konkrétne triedy a taktiež i k špecifickej premene skupinovej klímy“. Táto definícia trefne vystihuje charakteristiku latentne agresívneho konania, ktoré má podľa Rodrígueza (2004) v porovnaní s inými druhmi agresie najvyššiu mieru poškodzovania sociálnych vzťahov s pretrvaním až do dospelosti. Nie je možné určiť konkrétne faktory a mieru času ovplyvňujúce premenu skrytej agresie na priamu formu agresívneho konania. Podľa Del Barrio et al. (2008) je to preto, že prejavy skrytého konania sú často nenápadné, ťažko identifikovateľné. Pri latentnej agresii hrá dôležitú úlohu čas (v zmysle dĺžky obdobia) až dovtedy, kým sa prejavy odhalia, príp. sa zaznamená ich

prítomnosť v priestore. Napriek tomu, že je menej viditeľná, uchopiteľná či zjavná, obeť poškodzuje minimálne tak ako priama agresia.

Školská trieda

Ak sa zaoberáme latentnou agresiou v škole, je nevyhnutné spomenúť, že školské triedy sú priestorom na jej vznik a formovanie. Zároveň sú priestorom na realizáciu preventívnych programov zameraných na inhibíciu latentnej agresie v priestore triedy, školy. Podľa Gajdošovej (2000) majú školské triedy pevné zoskupenia, ktoré sú spojené vzájomnými vzťahmi vytvorenými na základe spolužitia a ktoré majú vedomie vzájomnej pospolitosti. Samotné vzťahy v triedach či rovesníckych skupinách sú priestorom aj na uskutočňovanie latentnej agresie. Samotná forma tohto agresívneho konania je negatívnym faktorom pre každú školu, triedu, pedagógov i žiakov. Latentná agresia je taktiež jednou z bariér inkluzívneho vzdelávania. Poškodzuje sociálne siete detí/žiakov s postihnutím, konkrétne zasahuje do zložiek ako priateľstvo/vzťahy, interakcia/kontakt a percepčia/akceptácia (porov. Bizová, 2013). Až „začlenením a zrovnoprávnením každého dieťaťa do skupiny, do prostredia je adekvátne hovoriť o podpore inkluzívneho prostredia v inštitúcii“ (Kováčová, 2010, s. 4) v prospech sociálnych sietí. V prípade, že inkluzívne (po)vedomie bude dlhodobo pre spoločnosť abstraktne formulovaným pojmom, bude trvať niekoľko desaťročí, pokiaľ sa skonštruujú riešenia na inhibíciu vág-

nych, stigmatizačných či polemických názorov a postojov na dieťa/žiaka so znevýhodnením. V prípade, že spoločnosť chce byť úspešnou v inhibícii latentne agresívneho konania, musí precizovať riešenia s praktickým efektívnym využitím (z nášho pohľadu je to vízia dlhodobého zámeru v riešení opisovanej problematiky). Podľa konkrétnych vyjadrení pedagógov je možné fyzické šikanovanie rýchlejšie identifikovať v porovnaní so skrytou agresiou. Vyplýva to z výskumných zistení autorky tohto príspevku (Kováčová, 2013), ktoré potvrdili, že pre pedagógov v školskom prostredí je fyzická agresia viac viditeľnou a uchopiteľnou. Pedagógovia tvrdia, že nedisponujú kompetenciami potrebnými na odhalenie latentnej agresie. Až 78 % pedagógov poukazuje na skutočnosť, že šikanovanie v školách je odhalené až pri tragických riešeniach situácie zo strany obetí. Pomoc zo strany kompetentných vidia najmä vo zvýšení miery informovanosti, v copingových stratégiách ako napr. zvládnuť riešenie problému, korektne zvoliť prístup k riešeniu situácie „tu a teraz“ a i. (ibidem).

Príklad z praxe

Uvádame príklad z praxe a pre prax základnej školy, v ktorej pedagógovia boli tí, ktorí včas zasiahli a identifikovali formujúcu sa latentnú agresiu. Pedagógovia, ktorí boli iniciátormi a realizátormi odhalenia, pripúšťajú, že „odhalenie bolo náhodným, prekvapivým momentom zo správania premianta triedy“.

„Nie je proti pravidlám niekoho ignorovať, to je taká hra“, „... je to niečo zábavné, hravé, čo druhého (v tomto prípade žiaka B, pozn.) posilní a posunie v živote ďalej!“

Tento výrok a samotná reakcia žiaka A na upozornenie pedagóga, že jeho správanie voči žiakovi B je nevhodné, bolo prvotným podnetom pre pedagógov pozorovať správanie žiakov v triede. Žiak A svojím nevhodným, neprímeraným a neoprávneným postojom voči žiakovi B sa správal a konal agresívne. Zároveň zmanipuloval na toto konanie aj väčšiu časť triedy. Nielenže nebol motivovaný pomôcť žiakovi B, ale volil stratégiu ignorácie, čím potieral prosociálne úmysly ľudského spolunažívania, s ktorými sa stretával a navonok súhlasil, napr. na hodinách etickej výchovy alebo v záujmovom útvere o komunikácii. Napriek tomu, že žiak A spôsobil „bolesť“ žiakovi B (zraňoval ho najmä zo psychickej stránky, neskôr sa pridružili somatické ťažkosti), nepovažoval svoje správanie a konanie za agresívne. S touto formou správania sa stretával v domácom prostredí ako s bežným a neagresívnym konaním (vyplývalo to z rozhovoru s agresorom), patriacim ku každodennej komunikácii v ich vzťahoch.

Dominancia žiaka, v tomto prípade agresora, jeho suverénne správanie podporuje expanziu latentnej agresie v sociálnej skupine (zväčša v priestore triedy). Latentná agresia sa po čase metamorfuje na priamu verbálnu agresiu. Agresor, žiak mladšieho školského veku, je podporovaný sociálnou skupinou. Z výpovedí žiakov – pomocníkov agresora – vyplýva, že ich postoj voči agresorovi bol spočiatku v pozícii obdivu a uznávania s odôvodnením – „lebo sa nebál a stál si za svojím rozhodnutím konať, bojovať za pravdu a vyhrávať“. Postupom času bolo povinnosťou pomocníkov nasledovať vodcu (bossa).

Po niekoľkých atakoch sa skupina pomocníkov nepriamo rozdelila na nadšencov, stúpenecov agresora a na tichých „kvázi prívržencov“, ktorí sa snažili svojím (ne)konaním byť čo najmenej účastní na realizovanej agresii. Oslovení žiaci – respondenti výskumu – zhodne tvrdia, že odísť od vodcu znamená byť na druhej strane – „byť hneď alebo po čase ďalšou obeťou, ako je Marko“. Z výpovedí

agresora/agresorov vyplýva, že odchod niekoho (v zmysle člena) zo skupiny, „zbabelo uniknúť odo mňa, od nás všetkých“, je niečo nemožné a nepredstaviteľné, pre samotného agresora neprijateľné. Napriek tomu, Řičan & Janošová (2010, s. 53) tvrdia, že sa nestačí zaoberať agresorom, obeťou a prívržencami (lebo ide o „hru s ôsmimi hráčmi“). K hráčom patria: „agresor a jeho pomocníci; obeť; triedne publikum; zástancovia spolužiaci, ktorí obeť bránia; pedagógovia, rodičia zúčastnených detí; miestna komunita a verejnosť, resp. celá spoločnosť“ (Řičan & Janošová, 2010, s. 53).

Základnou ideou v agresorovom správaní je účelovo vykonštruovať konflikt(y) voči jednotlivcovi v skupine. Verlaan & Turmel (2010) tvrdia, že dochádza k situáciám, keď sú konflikty (špecifické pre skryté šikanovanie) vytvárané aj medzi viacerými skupinami, bez ohľadu na kultúrny či širší sociálny kontext.

Priebeh latentne agresívneho konania

Latentne agresívne konanie je špecifické dvomi procesmi, a to: *latentná agresia pretrváva a naďalej sa formuje v skupine alebo latentná agresia je odhalená*. Uvádzame charakteristiku k uvedenému:

a) *Latentné šikanovanie pretrváva a formuje sa*. V prípade, že sa zapája celá trieda, nie je ničím výnimočným, že agresorovo správanie skupina i jednotlivci kopírujú. Postačí verbálny podnet od agresora – „Proste ma rozčuľuje už len tým, že stojí vedľa mňa, pozerá sa na mňa tými malými tučnými prasacími očkami. K tomu sa tak strašne potí, a počujem ho aj krochkať, váľať sa v blate v tých šupáckych gatiach...“ – alebo veľavravnými posunkami (zapchatie nosa, ovievanie sa, omdlievanie a pod.). Nabádanie na agresiu zo strany agresora mladšieho školského veku je pred skupinou prezentované priamou verbálnou agresiou v kombinácii s nepriamymi poznámkami. Výsledkom agresorovej (vnútro) skupinovej manipulácie sú prejavy ostatných členov skupiny. *Pri prechádzaní popri ňom som si aj zakrochkal i zakvíkal, a čo,*

to je zakázané? Mali ste ho vidieť (...) a tie jeho prasacie očká!“ Podobné konanie, podobný slang (pojmy, vetné spojenia), dokonca i poznámky sú charakteristické pre pomocníkov agresora vzhľadom na vek. Totožné situácie s tou, ktorú sme uviedli, sa končia zábavou triedy. Obeť zvyčajne nepozná súvislosti a dôvod(y) zábavy. Mnohé situácie, ktoré sú orientované na poníženie obeť, samotná obeť nepostrehne. Je to spôsobené aj tým, že súvislosti, ako napr. krochkanie v kontexte so žiakom B, poznajú len agresorovi najbližší vykonávatelia.

Vekom a dozrievaním členov skupiny sa skryté (latentné) šikanovanie mení na kombinovanú formu šikanovania (prejavy priameho i nepriameho šikanovania). Je prítomné výrazné narušenie sociálnych vzťahov, negatívna klíma triedy a migrácia žiakov bez uvedenia príčiny.

b) *Latentné šikanovanie je odhalené*. Komunita školy má byť bezpodmienečne poskytnutá odborná pomoc poradenských pracovníkov. Na základe rozhovorov s pedagógmi i so žiakmi uvádzame zostupne (vzhľadom na početnosť výskytu) možnosti odhalenia latentného šikanovania v slovenských základných školách (Kováčová, 2013). Sú to:

- Priama informácia o latentnej agresii zo strany rodičov žiaka – obeť.
- Nepriama informácia o latentnej agresii sprostredkovaná členom triedy, triednemu učiteľovi.
- Akútne odhalenie latentnej agresie na základe skolabovania obeť, pria-

mo v triede.

- Priama informácia o latentnej agresii zo strany žiaka – obeť.
- Priama informácia o latentnej agresii zo strany žiaka – pomocníka z dôvodu uniknúť zo skupiny agresora.
- Odhalenie latentnej agresie na základe monitoringu odbornými poradenskými pracovníkmi.
- Odhalenie latentnej agresie pedagógmi a pracovníkmi školy na základe podozrenia pedagogického zboru (na základe pozorovaní a správania žiakov).

Z uvedeného vyplýva, že samotné školy a pedagógovia nie sú pripravení na odhalenie, postrehnutie a inhibíciu šikanovania (rozmer prevencie zlyháva a stáva sa neúčinným). Pravdepodobnosť odhalenia latentnej agresie nastáva vtedy, keď uniknú informácie zo skupiny, triedy, alebo škole poskytnú pomoc odborní pracovníci (rozmer odbornej pomoci v zmysle prevencie, diagnostiky, intervencie).

Pohľad pedagógov na skryté šikanovanie v zahraničí

Na porovnanie uvádzame niekoľko zaujímavých zistení z výskumov zo zahraničia. Craig, Henderson & Murphy (2000) a Jeffrey, Miller & Linn (2001) zistili, že pedagógovia v školách považujú prejavy latentnej agresie za menej závažné v porovnaní s priamou fyzickou a verbálnou agresiou. Domnievajú sa, že obeť skrytej agresie menej trpia ako obeť fyzických či verbálnych útokov. Aj keď sú priamymi svedkami skrytého šikanovania, zasahujú menej

¹ Výroky typu – „Ja nikoho nenútim.“ „Je tu demokracia.“ „Každého zoberiem, kto je toho hodný.“ – sú ideologickými heslami, v ktorých agresor naznačuje dôležitosť svojho ega a zároveň skrytú informáciu pred únikom jednotlivca zo skupiny.

často. V porovnaní s tým Yoon & Kerber (2003) tvrdili, že oficiálne (ide o odborné poradenstvo na profesionálnej úrovni) efektívne zásahy voči sociálnej manipulácii a/alebo ostrakizmu sa málokedy realizujú v základných školách. Napríklad Pepler (2006) zistil, že pedagógovia s dobre rozvinutými kompetenciami o skrytej (a nepriamej) agresii dokážu toto správanie s väčšou pravdepodobnosťou identifikovať a včas podchytiť. Silnou stránkou tohto pedagóga je prevencia pred snahami kolektívu izolovať vybranú obeť, potom v šírení informácii poškodzujúcich povesť a status žiaka – obeť.

V nasledujúcom príspevku opíšeme konkrétne inhibičné stratégie, ktoré sú reálne použiteľné v slovenskej základnej škole.

doc. PaedDr. Barbora Kováčová, PhD.,
vysokoškolský učiteľ na PdF
Katólickej univerzity v Ružomberku

Foto: Samphotostock

Literatúra:

- ADAMÍK ŠIMEGOVÁ, M. 2011. Inštitucionálne a sociálne aspekty šikanovania v školskom prostredí šikanovania v prostredí školy (možnosti prevencie a zvládania). In: *Šikanovanie v prostredí školy : (možnosti prevencie a zvládania)*. Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis. p. 11-27.
- BIZOVÁ, N. 2013. Sociálne interakcie žiakov v procese inkluzívnej edukácie. Lechta, V. (ed.) *Inkluzívna pedagogika a komponenty*. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, p. 106-118.
- CRAIG & HENDERSON & MURPHY 2000. Prospective teacher's attitudes toward aggression and victimization.

School Psychology International, 21, p. 5-21.

- DEL BARRIO, C. & MARTIN, E. & MONTERO, I. & GUTIÉRREZ, H. & BARRIOS, A. & DE DIOS, M. J. 2008. Bullying and social exclusion in Spanish secondary school: National trends from 1999 to 2006. *International Journal of Clinical and Health Psychology*. p. 657-677.
- GAJDOŠOVÁ, E. 2000. *Poznávanie sociálnych vzťahov v triede: Práca so socio-metricko-ratingovým dotazníkom*. Bratislava: Metodické centrum mesta Bratislavy, 49 s.
- JEFFREY, L. R., MILLER, D., & LINN, M. 2001. Middle school bullying as a context for the development of passive observers to the victimization of others. In R. A. Geffner, M. Loring, & C. Young (Eds.), *Bullying behavior: Current issues, research and interventions*, (pp. 143-156). New York: Haworth.
- KOVÁČOVÁ, B. 2009. Problematika agresie v školskom prostredí. *Prevenčia*. 8 (3), p. 33-42.
- KOVÁČOVÁ, B. 2010. *Inkluzívny proces v materských školách. Začlenenie dieťaťa s »odlišnosťami« do prostredia inkluzívnej materskej školy*. Bratislava: Musica Liturgica s.r.o., 2010. s. 100.
- KOVÁČOVÁ, B. 2013. Skrytá agresia v slovenských materských a základných školách. Nepublikovaný výskum.
- KOVÁČOVÁ, B. 2014. *Latentná agresia v škole*. Bratislava: Musica Liturgica, s. r. o., 84 s.
- PEPLER, D. 2006. Aggression interventions: A binocular perspective. *Journal of the Canadian Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 15, p. 16-20.
- RODRIGUEZ, N. 2004. Guerra en las aulas. Madrid: Editorial Temas de Hoy.
- ŘÍČAN, P. & JANOŠOVÁ, P. 2009. Nové pohľady na šikanu. *Šikana jako etický, psychologický a pedagogický problém* (zborník konferenčných príspevkov).

Praha: Etické fórum České republiky, Bílý kruh bezpečí a Psychologický ústav AV ČR, 2009, p. 27-34.

- ŘÍČAN, P. & JANOŠOVÁ, P. 2010. *Jak na šikanu*. Praha: Grada, 2010. s. 155.
- VERLAAN, P., TURMEL, F. 2010. Development Process and Outcome Evaluation of a Program for Raising Awareness of Indirect and Relational Aggression in Elementary Schools: A Preliminary Study. *School Psychology Review*, 39 (4), p. 552-568.
- YOON, J. & KERBER, K. 2003. Aggression: Elementary teachers attitudes and intervention strategies. *Research in Education*, 69, p. 27-35.

ABSTRAKT:

Kováčová B., 2016: Latentné šikanovanie ako forma agresie s výraznou tendenciou poškodzovania sociálnych vzťahov

Príspevok opisuje na základe konkrétnej situácie špecifickú formu šikanovania, a to latentnú (skrytú) agresiu, ktorá sa pomerne často objavuje v peer-skupinách. Zámerom textu je poukázať na reálnom príklade zo slovenskej základnej školy, že na jednej strane pozornosť a všímavosť pedagóga môžu byť súčasťou prevencie samotného šikanovania v prostredí školy, na strane druhej je nevyhnutné rozšíriť, zefektívniť a podporiť kompetencie pedagógov ako účastníkov procesu šikanovania na školách.

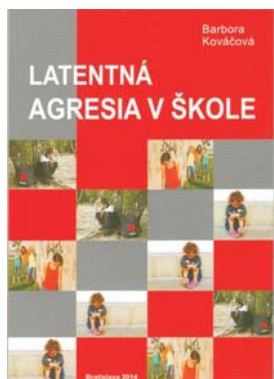
Kľúčové slová:

šikanovanie, latencia v konaní, základná škola, žiak.

Recenzenti: M. Matulčíková, E. Klikáčová

Barbora Kováčová, 2016: Latentná agresia v škole

1. vyd. Bratislava : Musica Liturgica, 2014. 83 s.

ISBN 978-80-89700-03-5

**Cena publikácie:
4,00 € + poštovné**

Publikácia je určená pre odborníkov, ktorí pracujú so žiakmi mladšieho školského veku, ale taktiež pre pedagógov materských a základných škôl, kde bolo identifikované problémové správanie. Latentná agresia ako špecifická nepriama (skrytá) forma šikanovania je v takomto rozsahu málokde opísaná. V texte čitateľ nájde teoretické východiská a závery z výskumných zistení. Väčšia časť textov, z ktorých autorka čerpala, je z krajín hovoriacich po anglicky a doplnená konkrétnymi príkladmi z výskumných pozorovaní zo slovenských základných i materských škôl.

Ponúkame do vašej knižnice

Žaneta Kunštárová, Barbora Kováčová, 2016: 45 hier na podporu pravo-ľavej orientácie detí predškolského veku

Hliník nad Hronom: Reziliencia, 2016. 60 s.

Kniha je určená pre všetkých, ktorí pracujú s deťmi predškolského veku. Čitateľ v útlej, ale obsahovo podnetnej publikácii nájde krátky teoretický vstup o význame pravo-ľavej orientácie, najmä v období predškolského veku. Následne autorky opísali 45 hier na podporu pravo-ľavej orientácie, určených pre malé i stredne veľké skupiny.

Cena publikácie: 4,00 € + poštovné

**Publikácie si môžete objednať na e-mailovej adrese:
obchodpv@gmail.com**

Metódy rozvíjajúce predčitateľskú gramotnosť detí

ABSTRACT

Antalíková Z., 2016: Methoden im Bereich der Entwicklung der Literalität in der Vorschulerziehung

Das Thema der vorgelegten bewährten pädagogischen Erfahrung ist die Frage danach, welche Methoden im Bereich der Entwicklung der Literalität in der Vorschulerziehung zu benutzen sind. Das Thema ist vor allem für Lehrer in den Kindergärten bestimmt. Es wird auf die Wichtigkeit und Bedeutung der Entwicklung von Wahrnehmungsprozessen und psychischen Prozessen des Kindes hingewiesen, welche durch anregende Stimulation aktiviert und entwickelt werden.

Damit erreicht das Kind so ein Niveau, dass es im Zeitpunkt des Eintrittes in die Grundschule vorbereitet ist, problemlos die Technik des Lesetrainings und später auch das eigentliche Lesen zu bewältigen – vor allem das Leseverstehen, dem im Kindergarten das Hörverstehen vorgeht.

Schlüsselwörter

Kind, Spiel, Bildungsaktivität, Schlüsselkompetenzen des Kindes im Vorschulalter, Literalität.

V materskej škole sa počiatočná čitateľská a pisateľská (predčitateľská) gramotnosť dieťaťa súladne rozvíjajú prostredníctvom:

- prípravy na zvládanie procesov čítania a písania v základnej škole,
- podpory objavného čítania a písania v sociálnej interakcii a komunikácii.

V našej materskej škole vytvárame prirodzené prostredie, v ktorom má dieťa príležitosť stretnúť sa s písanou podobou jazyka.

Príprava dieťaťa na zvládanie procesov čítania a písania v základnej škole je zámerným a prepojeným rozvíjaním čiastkových schopností, dôležitých pre úspešnosť náviku čítania a písania analyticko-syntetickou (resp. syntetickou) metódou v základnej škole, a to kognitívnych procesov – sluchového, zrakového, taktilno-kinestetického vní-

mania, pamäti, pozornosti, myslenia aj reči, a motorických funkcií (hrubej a jemnej motoriky, senzomotoriky a v rámci nej grafomotoriky).

Prostredie podporujúce čitateľskú a pisateľskú gramotnosť

Učiteľka permanentne vytvára **prostredie bohaté na tlač a písaný text:**

- veľkými tlačenými písmenami sú označené predmety, veci, centrá...
- menovkami detí sú označené skrinky,
- učiteľka zostavuje, aktualizuje pravidlá triedy, tabule, plagáty, nástenky s rôznymi informáciami paralelne v obrázkovej aj písanej podobe,
- sprostredkúva deťom detské časopisy, knihy, detskú knižnicu dopĺňa o lákavé tituly žánrovo rôznorodej literatúry (od detských knižiek až po encyklopédie, slovníky),
- obohacuje priestory triedy o písané texty (napr. vhodné časopisy a noviny, reklamné letáky, obaly z výrobkov a iné) a pomôcky na písanie a tvorbu vlastných kníh a časopisov (rôzne papiere, pastelky, perá,

nožnice, lepidlá, farby a iné), aby ich deti mohli podľa vlastnej potreby a záujmu kedykoľvek využívať.

Metódy rozvíjajúce predčitateľskú gramotnosť detí

METÓDA LONA

Deťom čítame vlastné „veľké knihy“.

- Deti sledujú text, smer čítania zľava doprava.
- Uvedomujú si riadkovanie textu, začiatok a koniec.

METÓDA RANNÝ ODKAZ

- Pred deťmi píšeme na tabuľu všetko, čo budeme daný deň robiť. Tento odkaz číta deťom učiteľka a následne odkaz deti čítajú spolu s pedagógom.

METÓDA SLOVNÁ BANKA

- **Učíme sa básničky:** zapíšeme ich veľkými písmenami. Básničku rozstriháme na kartičky. Deti poskladajú kartičky do básničky podľa vzoru. Dieťa má kedykoľvek možnosť hrať sa so slovami, prezerať si ich a čítať, čím sa upevňuje pred-

stava slova a schopnosť identifikovať – prečítať jednotlivé slová v kontexte naučenej básničky, pesničky či riekanky.

- **Skladáme slová z písmen:** nezostavujeme slová z hlások bez obrázkovej predlohy.

METÓDA KALENDÁR

- **Počasia** – slúži okrem pozorovania a následného zaznamenávania rôznych podôb počasia na oboznamovanie detí so striedaním dní v týždni, mesiacov a období v roku.
- **Narodeninový kalendár** – je možné zapisovať doň mená oslávencov (meniny, narodeniny detí).
- **Aktivity dní v týždni** – o krúžkoch, ktoré sú v jednotlivých dňoch.

METÓDA JAZYKOVEJ SKÚSENOSTI

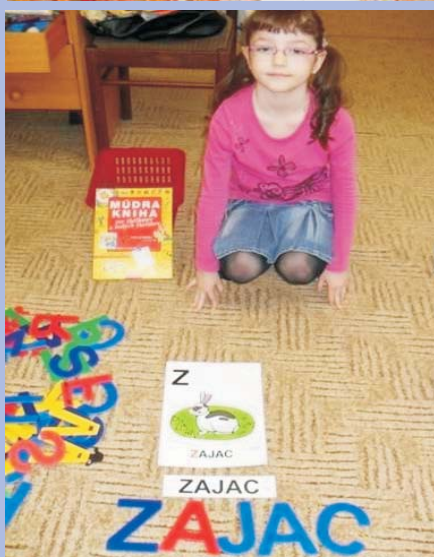
- Učiteľka zaznamenáva slovné výpovede seba alebo detí na rôzne témy, ktoré sú im blízke, a tak im umožňuje sledovať, ako sa hovorená podoba reči mení na písomnú. Prebieha tu spätná väzba hovorenie – písanie – čítanie. Dieťa musí pochopiť, že písanie a čítanie sú dôležité na komunikáciu a pomôžu mu v živote.

METÓDA TVORBY KNÍH A ČASOPISOV

- Jej použitie je príležitosťou na tvorivú realizáciu detí pri zhotovovaní kníh a časopisov na určitú tému alebo podľa vlastných potrieb.

METÓDA EVIDENCIE SLUŽIEB

- Učiteľka zaznamenáva, ktoré dieťa má v daný deň, prípadne týždeň službu.

METÓDA PÍSANIA DENNÍKOV

- Napomáha čítanie a písanie detí prenášajúcich vlastné zážitky kreslením a písaním do denníka.

METÓDA SPOLOČNÉHO ČÍTANIA

- Využíva sa vždy v interakcii dieťaťa s učiteľkou, ktorá dieťaťu číta rôzne žánre a texty a s dieťaťom diskutuje o porozumení čítaného.

METÓDA MAĽOVANÉHO ČÍTANIA

- Podstata maľovaného čítania je v tom, že namiesto jednoznačného slova je nakreslený obrázok, ktorý dopĺňa písaný text (táto činnosť rozvíja pojem slova v texte).

METÓDA TVORBY POJMOVEJ MAPY

- Deti môžu pojem znázorniť aj symbolickou kresbou, znakom, ktorý ho znázorňuje, prípadne k nemu priradiť začiatkové písmeno jeho názvu.

METÓDA TAJNIČKY

- Je vhodná v prípade, ak učiteľka určité obrázky označí písmenami ich názvu. Písmená potom dieťa priraduje do okienok na predlohe.

Škála metód a stratégií v rozvíjaní ranej čitateľskej a pisateľskej gramotnosti dieťaťa sa môže rozšíriť o **poznávanie špecifických prvkov knihy a tlače** napr.:

- vlastnosti obalov kníh,
- druh knihy – rozprávková, detská encyklopédia, slovník, leporelo,
- súčasti knihy – listy, iné pomôcky – šablóny, záložky, baterky,

- poradie – postupnosť strán vyjadrená číslami, čítanie knihy od začiatku po koniec,
- umiestnenie a podoby názvov kníh a nadpisov,
- meno autora,
- čo je písaný text, čo fotografia, obrázok, ilustrácia,
- meno ilustrátora,
- kde sú písmená, slová, medzery medzi slovami,
- smerovú orientáciu pri čítaní zhora nadol, zľava doprava apod.

ROLA UČITEĽA PRI ROZVÍJANÍ PREDČITATEĽSKEJ GRAMOTNOSTI:

- Poskytuje deťom vzor spisovného používania jazyka v hovorenej aj písanej podobe.
- Neučí deti čítať a písať školskou metódou, pretože analyticko-syntetické procesy vnímania a myslenia sa u dieťaťa rozvíjajú až na konci predškolského obdobia.
- Umožňuje deťom poznávať a zrakovo diferencovať celé tvary napísa-

- ných slov v postupnosti – vnímanie, porozumenie a zapamätanie textu.
- Pred deťmi píše a číta celé tvary slov.
 - Písaný text vždy spája s názornou predlohou (konkrétnym predmetom).
 - Pred deťmi vždy píše veľkými tlačnými písmenami.
 - Nenúti dieťa čítať a písať.
 - Snaží sa vytvárať pozitívny vzťah detí k čítaniu a písaniu.

Zlata Antalíková,
MŠ Cottbuská 34, Košice

Foto: Zlata Antalíková

Literatúra :

Kikušová S., 1998: Gramotnosť dieťaťa predškolského veku a možnosti jej rozvíjania v MŠ. In *Predškolská výchova*, roč. 52, 1998, č. 4, s. 1–2.

Lipnická M., 2009: Počiatkové čítanie a písanie detí predškolského veku. ROKUS.

Metodika predprimárneho vzdelávania

Štátny vzdelávací program ISCED O

ABSTRAKT:

Antalíková Z., 2016: Metódy rozvíjajúce predčitateľskú gramotnosť detí

Témou predkladanej osvedčenej pedagogickej skúsenosti je, aké metódy použiť na rozvíjanie predčitateľskej gramotnosti v predprimárnom vzdelávaní. Je určená hlavne učiteľom predprimárneho vzdelávania. Poukazujem na dôležitosť a význam rozvíjania poznávacích a psychických procesov dieťaťa, ktoré podnetnou stimuláciou aktivizujeme a rozvíjame, a tým samotné dieťa privádzame na takú úroveň, že v čase nástupu do základnej školy bude pripravené bez väčších problémov samostatne zvládať techniku nácviku čítania a neskôr aj čítanie, hlavne čítanie s porozumením, ktorému v materskej škole predchádza počúvanie s porozumením.

Kľúčové slová: Dieťa, hra, vzdelávacia aktivita, kľúčové kompetencie dieťaťa predškolského veku, predčitateľská gramotnosť.

Recenzenti: R. Májková, E. Klikáčová

Všimne si už konečne školská reforma aj nepočujúce dieťa?

ABSTRACT

Uherík A., 2016: Will be deaf children discovered by school reform?

Deaf children are not appropriately educated to their hearing impairment. In the education of deaf children is not used sign language, which is mostly main tool of communication. The Slovak Republic was the third country in the world, which approved Law on sign language in 1995. Experience with application of the Law confirms the need of amend. The concept of the amendment is based on the proposal by the World Federation of the Deaf and the experience, which has been long practiced in Sweden, Denmark, the Netherlands, also at Gallaudet University in Washington.

Vo svete je bežné, že pod výrazom zdravotne postihnutí si každý predstaví tzv. vozičkárov, teda tých, čo sú telesne postihnutí. A nielen to. Sme dlhodobo svedkami rôznych opatrení, ktoré sa robia preto, aby sa im život uľahčil a aby sa mohli pohybovať medzi zdravými. U nás sú to tie bezbariérové chodníky a schodiskové výťahy, ktoré sú zapadnuté prachom, lebo ich nemá kto používať. Takáto je napr. situácia v podchode na Hodžovom námestí v Bratislave, kadiaľ prechádzam takmer každý deň. Označujem to ako falošná humanita, lebo existuje zdravotné postihnutie, ktoré je oveľa vážnejšie, avšak nebije do očí. Sú to nepočujúci ľudia, hlavne nepočujúce deti, ktoré sú na okraji spoločnosti, pretože sa nevzdelávajú primerane k svojmu sluchovému defektu. Znamená to, že pri ich vzdelávaní sa nevyužíva posunková reč, ktorá je ich prvotným komunikačným prostriedkom. Z tejto oblasti mám bohatú skúsenosť. Vzdelávaniu nepočujúcich detí sa venujem 50 rokov a 8 rokov som bol expertom Svetovej federácie nepočujúcich pre výchovu a vzdelanie nepočujúcich detí. V roku 1995 som inicioval a kompletne pripravil zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 149/1995 Z. z. o posunkovej reči nepočujúcich osôb, ktorý

v tom istom roku parlament schválil. Slovenská republika bola tretou krajinou na svete s takýmto samostatným zákonom, čo bolo veľmi pozitívne akceptované v celosvetovom meradle. Nedostatkou uvedenia zákona do praxe je neexistencia vykonávacích predpisov. Všetky doterajšie školské reformy, vrátane tých v špeciálnom školstve, postupovali tak, akoby zákon neexistoval. Žiaľ, aj súčasný vývoj vo svete v oblasti vzdelávania nepočujúcich detí je ešte stále poznačený bojom nepočujúcich za ich právo vzdelávať sa v posunkovej reči O tomto sta-

v Národnej rade SR, avšak nebola schválená. Jedným z dôvodov bolo nepochopenie nepočujúceho dieťaťa poslancami parlamentu. V najbližších týždňoch opakovane predložím návrh novely zákona na prerokovanie v NR SR. Koncept novely je prísne v súlade s tým, čo už roky presadzuje Svetová federácia nepočujúcich a čo sa už dávno praktizuje vo Švédsku, v Dánsku, Holandsku a na Gallaudetovej univerzite vo Washingtone. V novele navrhujem odstrániť nedorozumenie, ktoré vyplýva z nesprávneho použitia pojmu „sluchovo postihnutí“, a to

ve hovorí petícia Svetovej federácie nepočujúcich, obracajúca sa na všetky štáty sveta s výzvou o uznanie posunkovej reči ako „materinskej“ reči nepočujúcich a práva vzdelávať sa prostredníctvom nej. Aj Bruselská deklarácia z 19. novembra 2010 vyzýva na uznanie posunkovej reči všetkými členskými štátmi Európskej únie. V praxi sa má v školách zaviesť bilingválne vzdelávanie, v ktorom sa musí primárne využívať posunková reč a iba s ňou spájať ďalší jazyk. V tejto situácii, priam katastrofálnej pre nepočujúce deti, som pripravil novelu spomenutého zákona o posunkovej reči z roku 1995, ktorá bola na jeseň v roku 2015 prerokovaná

aj pri aplikácii európskej legislatívy, ktorá sa týka diskriminácie zdravotne postihnutých a ich integrácie do majoritnej spoločnosti. Tento pojem musí byť nahradený pojmami, ktoré sa vzťahujú na konkrétny sluchový defekt. Pri rozhodovaní, ako dieťa vzdelávať a integrovať medzi počujúcich, musí byť presnou diagnostikou určené, či je dieťa iba nedoslýchavé, ohluchnuté alebo totálne nepočujúce. Novela sa týka totálne nepočujúcich detí, pretože tie nedoslýchavé sa pomocou načúvacieho aparátu stávajú počujúcimi, a teda môžu sa vzdelávať v normálnej škole a byť aj integrované medzi počujúcich. Aj pre tieto pojmové nejas-

nosti sme dnes svedkami katastrofálneho stavu vzdelávania nepočujúcich detí. Po viac ako dvadsiatich rokoch existencie zákona o posunkovej reči nepočujúcich osôb špeciálne a diferencované školy podľa sluchového defektu, ktoré dlhé roky existovali, postupne zanikajú a všetky tzv. sluchovo postihnuté deti sú „integrované“, čím je formálne splnená podmienka, aby neboli segregované a diskriminované. Za takýchto podmienok nie je týmto nepočujúcim deťom umožnené, aby sa vzdelávali adekvátne k svojmu zdravotnému postihnutiu, po ktorom volajú oficiálne dokumenty OSN o právach dieťaťa na vzdelanie. Je to možné zdokumentovať aj na konkrétnom príklade. Základná internátna škola pre nepočujúcich v Bratislave na Hrdličkovej ulici v minulosti vzdelávala približne 240 nepočujúcich detí. Dnes je táto škola premenovaná na Spojenú školu internátnu, ktorú navštevuje asi len štvrtina z tohto počtu. Čo je však zarážajúce, že spolu s nepočujúcimi deťmi sa tu vzdelávajú deti nedoslýchavé, deti s poruchou reči, deti autistické, ale aj deti s inými diagnózami. Podobný trend naberajú aj iné špeciálne školy na Slovensku. Vznikajú nevyčísliteľné škody na intelektovom a osobnostnom vývoji nepočujúcich detí. Ak reforma školského systému,

o ktorej sa stále hovorí, naďalej bude hluchá a slepá k problému vzdelávania nepočujúcich detí, potom treba považovať takéto konanie nielen za nemorálne, ale aj odsúdeniahodné.

doc. PhDr. Anton Uherík, DrSc.,
vedec, spisovateľ a publicista

Foto: Samphotostock

ABSTRAKT

Uherík A., 2016: Všimne si už konečne školská reforma aj nepočujúce dieťa?

Nepočujúce deti sa u nás nevzdelávajú primerane k svojmu sluchovému defektu. Pri vzdelávaní nepočujúcich detí sa nevyužíva posunková reč, ktorá je ich prvotným komunikačným prostriedkom. Slovenská republika bola treťou krajinou na svete, v ktorej bol schválený zákon o posunkovej reči nepočujúcich v roku 1995. Skúsenosti zákona s aplikáciou zákona v praxi potvrdzujú, že je nutné pripraviť novelizáciu zákona. Koncept novely vychádza z návrhov Svetovej federácie nepočujúcich a zo skúseností, ktoré sa už dávno praktizujú vo Švédsku, v Dánsku, Holandsku, tiež na Gallaudetovej univerzite vo Washingtone.

Recenzenti: I. Šoš, M. Habán

Aktuality zväzu

Ročník XXV. ~ Číslo III
November 2016

Vydáva

Odborový zväz pracovníkov
školsťva a vedy na Slovensku

Redakčná rada:

doc. Ing. Miroslav Habán, PhD.

– predseda redakčnej rady

PaedDr. Eva Klikáčová

Ing. Iveta Majerová

Mgr. Renáta Májková

Mgr. Juraj Stodolovský

Ing. František Šary

Redakcia:

Vajnorská 1, 815 70 Bratislava

tel./fax: 02/554 24 448

www.ozpsav.sk

Grafické spracovanie,

korektúra textov, tlač:

MUSICA LITURGICA, s. r. o.,

Bratislava

Distribúované pre členov

Odborového zväzu pracovníkov

školsťva a vedy na Slovensku

ISSN 1338 – 7960

Ďakujeme všetkým prispievateľom časopisu Aktuality zväzu za ich príspevky v roku 2016.

Vďaka patrí i všetkým čitateľom za ich pozornosť a priazeň.

Príspevky posielajte e-mailom na adresu predsedu redakčnej rady: haban@ozpsav.sk

redakcia

Chata Čingov

Vaša dovolenka u Slovenskom raji!

detské ihrisko

altánok s grilom

Vychutnajte si nové zážitky v krásnom prostredí Národného parku Slovenský raj, doprajte si vysnívaný oddych a relax!

Rekreačné zariadenie OZPŠaV na Slovensku - Čingov, sídli neďaleko mesta Spišská Nová Ves, v lokalite Čingov známej vstupnej brány do Slovenského raja.

Zariadenie má kapacitu 36 pevných lôžok, 4 prístelky a ponúka parkovanie priamo pri chate. Na prípravu stravy možno využiť kuchyňu, kompletne vybavenú riadom, sporákom, mikrovlnnou rúrou, chladničkami, mrazničkou a ďalšími elektrospotrebičmi. Stravovanie je možné aj v blízkej reštaurácii Lesnica (200 m), v hoteli Čingov alebo v neďalekom salaši.

Rekreačné zariadenie OZPŠaV Čingov je situované v tichom prostredí a ponúka dostatok priestoru pre rôzne voľnočasové, športové a teambuildingové aktivity v prírode Národného parku Slovenský raj. Športovo zdatní návštevníci si môžu zapožičať horské bicykle, k dispozícii majú tiež stolný futbal, biliard, stolný tenis a ďalšie športové náčinie. Zariadenie je ideálnym východiskovým bodom pre turistiku a športovanie. V okolí je možné zabezpečiť jazdu na koni, vyhlídkové lety, služby horského vodcu.

Zariadenie disponuje menším wellnessom (sauna, vírivka), no aj v okolí sa poskytujú rôzne služby: sauny, masáže a bazén s 31°C vodou v hoteli Čingov (500 m), termálne kúpalisko Vrbov (18 km), Aquapark Aquacity Poprad (20 km), kúpalisko s krytou plavárňou Spišská Nová Ves.

Počas zimnej sezóny sú v blízkom okolí nasledovné možnosti lyžovania: Rittenberg Spišská Nová Ves, Ski centrum Mraznica, Ski centrum Levoča, Plejsy Krompachy.

Atrakcie v okolí: ZOO Spišská Nová Ves, Spišský hrad - Spišské Podhradie, Levoča - Kežmarok - gotická cesta, Dobšinská ľadová jaskyňa, Demänovská jaskyňa, Dardanely.

e-mail: rz.cingov@atlas.sk, mobil: +421 918 901 773
Tešíme sa na Vašu návštevu!
www.chatacingov.eu

REZERVÁCIE POBYTOV na www.kupelnyrelax.sk najneskôr do 10. januára 2017

Slovenské liečebné kúpele Turčianske Teplice, a. s.
Tel: + 421 (0) 33 76 281 19 MOBIL : +421 918 162 515
e-mail: info@kupelnyrelax.sk

S. I. P. ZIMNÝ RELAX pre ŠKOLSTVO

počas jarných prázdnin
v kúpeľoch TURČIANSKE TEPLICE

s uprednostnením kolektívnych nástupov
nad 10 hostí z jednej školy

1. termín 20. – 24. február 2017

2. termín 27.– 3. marec 2017

3. termín 6.– 10. marec 2017

SKUPINOVÁ CENA NA OSOBU A POBYT

v dvojlôžkovej izbe: **218,00 €**

na 5 dní /4 noci zahŕňa nasledujúce služby:

10 liečebných procedúr

- 4 x ubytovanie v dvojlôžkovej izbe
– **LD Veľká Fatra SUPERIOR******
župan a fén na vlasy sú súčasťou
vybavenia izby
- **4x plná penzia formou švédskych stolov**
(začiatok pobytu večerou, koniec pobytu obedom)
vyšetrenie/konzultácia u lekára
- 3x **Smaragdový kúpeľ** – 30 min. bez zábalu
- 1x **Minerálny vaňový kúpeľ**
(20 min. + 10 min. zábal)
- 1x **Gabun** – parafínový obklad (20 min.)
- 1x **Džibuti** – parafangový obklad (20 min.)
- 2x **Zeus** – klasická masáž čiastočná (15 min.)
- 1x **Herakles** – športová masáž dolných
končatín (15 min.)

11 vitalizačných aktivít

- 3x 2-hodinový vstup do areálu
Spa&Aquapark (*štandardná zóna cca 100 m*
od ubytovania)
- grátis vstup do bazéna Olympic
a do fitness počas prevádzkových hodín
- Wi-fi na izbe
- Parkovanie pri liečebnom dome grátis

*Kúpeľný poplatok a daň z ubytovania mestu
nie sú zahrnuté v cene a hradia sa na mieste*

Poznámka:

- Doplatok do jednoposteľovej izby je 25 €
na osobu a noc k cene osoby v dvojlôžkovej
izbe Superior.
- Check-in – možný od 14.00 hod.,
check-out potrebný do 10.00 hod.